

Comparative Legal Analysis of the Concept of the Limited Liability Company Share

Ekaterina Pipia

PhD student at Faculty of law at Caucasus International University, Attorney

Email: ekapipia@gmail.com

ABSTRACT

The paper deals with the concept of share of a limited liability company (LLC). The aim of the research is to analyze the essence and nature of LLC share on the basis of used legal literature and legislative norms and, as a result, to form the concept of LLC share. For this purpose, the paper analyzes the norms regulating LLC share, LLC share as a subjective right and duty, the LLC share as a transferable right, its relation to the capital of LLC, additionally, LLC share is compared to the JSC stock and the types and classes of LLC share is characterized. Furthermore, the paper contains a comparative-legal and normative-legal analysis of Georgian, German, Russian, American and English laws.

As a result of the study, it is established that LLC share is a subjective right to participate in LLC based on the status of LLC shareholder, which consists of a combination of the rights and responsibilities of a shareholder. The scope of participation (rights and duties of a shareholder) in LLC depends on the size of the shareholder's share, although LLC charter may lead to an imbalance in it (for example, by issuing different classes of shares). LLC share is a transferable right - a special object of civil turnover. During the transfer, the rights and duties assigned to the shareholder from LLC share are inseparable and are transferred jointly, thus, the transfer (assignment) of these rights and duties separately is not permitted. In relation to transfer of LLC share, the principle of free transferability is reinforced by the legislation. However, this principle can be restricted by special regulation as well as by the charter of LLC. A common form of such restriction is consent of the company and the right of first refusal. In respect of the nature of the object of civil turnover, LLC share is similar to the share of the JSC. However, there are differences between them, which are manifested in the type and size of participation right, in the closer personal union of LLC shareholders compared to JSC shareholders.

KEYWORDS: shareholder, authority, capital

შესავალი

შპს-ის წილის სამართლებრივი ბუნების გარკვევას არსებითი ხასიათის პრაქტიკული მნიშვნელობა აქვს. შპს-ის წილის არასწორ გაგებას პრაქტიკაში ხშირად უკავშირდება შპს-ის პარტნიორის გაიგივება თვით შპს-თან, შპს-ის წილის გათანაბრება შპს-ის კაპიტალის შესაბამის ნაწილთან, შპს-სა და შპს-ის პარტნიორის ვალდებულებების გაიგივება, შპს-ის წილისა და ქონების გათანაბრება.

საქართველოს კანონმდებლობა შპს-ის წილის მხოლოდ ზოგადი რეგულირებით შემოიფარგლება, ხოლო ქართულ იურიდიულ ლიტერატურაში წილის ცნება არ გამხდარა სპეციალური კვლევის საგანი. ასევე, მწირია ქართული სასამართლო პრაქტიკა. აღსანიშნავია, რომ საქართველოს პარლამენტში განიხილება კანონპროექტი, რომლის მიღებით შესაძლოა გაფართოვდეს წილთან დაკავშირებულ ურთიერთობათა სამართლებრივი მოწესრიგება.

მოცემული სტატია წარმოადგენს სამართლებრივ კვლევას, რომლის მიზანია სტატიაში გამოყენებული საკანონმდებლო ნორმების, სასამართლო პრაქტიკისა და იურიდიული ლიტერატურის შედარებითი სამართლებრივი ანალიზის საფუძველზე დაახასიათოს შპს-ის წილის სამართლებრივი ბუნება და ჩამოაყალიბოს დასკვნები შპს-ის წილის ცნებასთან დაკავშირებულ პრობლემურ საკითხებზე. სტატია ეფუძნება კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სამართლის სადოქტორო პროგრამის ფარგლებში დაცულ პირველ კოლოკვიუმს.

I. შპს-ის წილი, როგორც სუბიექტური უფლება და მოვალეობა

პირს შპს-ის წილის ფლობით აქვს მისი პარტნიორის სტატუსი. წილის ფლობით განპირობებულია შპს-ში მისი პარტნიორობა (წევრობა, მონაწილეობა) და პარტნიორობასთან დაკავშირებული უფლება-მოვალეობები. შპს-ის წილი არის მისი პარტნიორის სუბიექტური უფლება და მოვალეობა*, რომელიც პარტნიორის უფლებათა და მოვალეობათა ერთობლიობისაგან

შედგება.

საქართველოს კანონმდებლობაში წილზე, როგორც პარტნიორის სუბიექტურ უფლებასა და მოვალეობაზე, სპეციალურად აქცენტი არ კეთდება. „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 44-ე მუხლის მე-3 პუნქტი მიუთითებს წილზე, როგორც მიმოქცევად უფლებაზე,¹ მაგრამ ეს წილს განმარტავს მხოლოდ სამოქალაქო ბრუნვის თვალსაზრისით და არ განმარტავს მას სამენარმეთა-სამართლებრივი კუთხით.

„მენარმეთა შესახებ“ ახალ კანონპროექტში ჩამოყალიბებულია წილის როგორც ზოგადი, ისე კერძო განმარტებები. ზოგადი განმარტება მოცემულია კანონპროექტის 30-ე მუხლში, რომლის თანახმად, „წილი არის უფლება, რომელიც გულისხმობს პირის მონაწილეობას სამენარმეთა სამოვალეობის კაპიტალში და რომელთანაც დაკავშირებულია უფლებები და მოვალეობები. წილი არის საკუთრების საგანი“.² შპს-ის წილის კერძო განმარტება მოცემულია კანონპროექტის 135-ე მუხლის 1-ელ პუნქტში, რომლის თანახმად, შპს-ის „წილი წარმოადგენს უფლების საგანს, რომელიც განსაზღვრავს პირის მონაწილეობას შემლუდული პასუხისმგებლობის სამოვალეობის კაპიტალში“.³ ამდენად, კანონპროექტი წილს განსაზღვრავს როგორც უფლებას, რომელიც ვლინდება შპს-ის კაპიტალში წილის მესაკუთრის მონაწილეობით და მასთან დაკავშირებულია შესაბამისი უფლებები და მოვალეობები.⁴

საყურადღებოა, რომ „მენარმეთა შესახებ“ მოქმედი კანონიდან, სპეციალური ხაზგასმის მიუხედავად, იკითხება, რომ წილი უფლება-მოვალეობათა ერთობლიობას წარმოადგენს.⁵ ამაზე მიუთითებს სასამართლო პრაქტიკაც. კერძოდ, საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ თავის ერთ-ერთ გადაწყვეტილებაში მიუთითა, რომ „სამოვალეობის წილად მიიჩნევა უფლებებისა და

¹ მუხლი 44, პუნქტი 3, საქართველოს კანონი მენარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

² მუხლი 30, საქართველოს კანონის პროექტი მენარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/496298?publication=0>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

³ იქვე. მუხლი 135, პუნქტი 1.

⁴ გიგუაშვილი, გ. და ჯუღელი, გ., 2021. განმარტებები „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე (09.02.2021 წლის რედაქციით). თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის სამოვალეობა (GIZ), გვ. 152.

⁵ ლილუაშვილი, გ., 2005. შემლუდული პასუხისმგებლობის სამოვალეობა (თეორია და პრაქტიკა). თბილისი: ჯისიაი, გვ. 212.

* ზოგადად, იურიდიულ ლიტერატურაში სუბიექტურ უფლებაში იგულისხმება საკუთარი ქმედების უფლება, სხვისგან მოთხოვნის უფლება და სამართლებრივი დაცვის უფლება, ხოლო მოვალეობაში - საკუთარი ქმედების მოვალეობა, იხ. Суханов, В. А., 1998. Гражданское право. Учебник, Том I. 2-е издание, Москва: Издательство БЕК, გვ. 92- 93.

მოვალეობების ერთობლიობა, რომელიც პირს აქვს შპს-ის წევრობიდან გამომდინარე.⁶

ქვემოთ მოყვანილი სამღვარგარეთის ქვეყნების სამართალშიც შპს-ის წილი გაგებულა, როგორც შპს-ის პარტნიორობიდან (წევრობიდან, მონაწილეობიდან) გამომდინარე უფლება-მოვალეობათა ერთობლიობა.

გერმანიაში ქართული შპს-ის მსგავს სამენარმეო საზოგადოების ორგანიზაციულ-სამართლებრივ ფორმას წარმოადგენს Gesellschaft mit beschränkter Haftung (GmbH)*. მისი მარეგულირებელი აქტია გერმანიის შპს-ის შესახებ კანონი (GmbHG), რომლის თანახმადაც შპს-ის წილი (Geschäftsanteil) მოიცავს ყველა უფლებებსა და მოვალეობებს, რომლებიც მოჰყვება შპს-ში პარტნიორობას.⁷ საზოგადოების წილის სინონიმად ხშირად მოიხსენიება შპს-ის წევრობა,⁸ რაც ადასტურებს იმას, რომ შპს-ის წილი განიხილება, როგორც წევრობის უფლება.

რუსეთის общества с ограниченной ответственностью (ООО) ბევრ მსგავსებას ჰპოვებს ქართულ შპს-სთან. შპს-ის წილს ეწოდება «доля в уставном капитале» (ქართულად - წილი საწესდებო კაპიტალში). მას არეგულირებს რუსეთის ფედერაციის სამოქალაქო კოდექსი* და სპეციალური კანონი - შპს-ის შესახებ რუსეთის ფედერაციის ფედერალური კანონი*, თუმცა არცერთ მათგანში მოცემული არ არის შპს-ის წილის იურიდიული განმარტება.

აშშ-ში ქართული შპს-ის მსგავს სამენარმეო საზოგადოებას წარმოადგენს Limited Liability Company (LLC)*. თუმცა მნიშვნელოვანი განმასხვავებელი ქართულ შპს-სა და აშშ-ის შპს-ს შორის არის ის, რომ იგი მიიჩნევა ამხანაგობის ერთ-ერთ სახედ, იმის მიუხედავად, რომ მისი სამართალსუბიექტობა ცალსახად დადგენილია.⁹ აშშ-ში შპს-ის წილის

აღსანიშნავად გამოიყენება ტერმინი interest, რომელიც, ასევე, აღნიშნავს კომპანიასთან ურთიერთობისადმი ინტერესს.¹⁰

ინგლისის სამართალში ქართული შპს-ის მსგავს სამენარმეო სუბიექტს წარმოადგენს Private Limited Company (Ltd.)*, რომელსაც არეგულირებს კომპანიების შესახებ 2006 წლის აქტი*. ინგლისში არ განასხვავებენ წილებსა და აქციებს, ამდენად, ნებისმიერი წილი იწოდება როგორც „share“, და ნებისმიერ „წილით შემზღულ კომპანიას“ (Limited Company) ბიზნეს კორპორაციად განიხილავენ.¹¹ კომპანიების შესახებ 2006 წლის აქტი არ არის მოცემული შპს-ის წილის განმარტება, მაგრამ ყველაზე ხშირად ციტირებულია ინგლისისა და უელსის უმაღლესი სასამართლოს მიერ საქმეზე Borlands Trustee v. Steel გაკეთებული განმარტება, რომლის თანახმადაც „წილი არის კომპანიის მენილეს პროცენტი, რომელიც იზომება თანხით, პირველ რიგში, პასუხისმგებლობის მიზნებისათვის და, მეორე რიგში, პროცენტისთვის, თუმცა ასევე შედგება მთელი რიგი ორმხრივი შეთანხმებებისაგან, რომლებიც დადებულ იქნა ყველა მენილის მიერ“.¹²

შპს-ის წილი წარმოიშობა შპს-ის რეგისტრაციის მომენტიდან, რაც გამომდინარეობს იქიდან, რომ შპს მენარმეთა და არასამენარმეო (არაკომერციული) იურიდიული პირების რეესტრში (სამენარმეო რეესტრში) რეგისტრაციის მომენტიდან წარმოიშობა. გერმანიაშიც, შპს-ის წილი იურიდიულად წარმოიშობა სავაჭრო რეესტრში (Handelsregister) შპს-ის რეგისტრაციიდან ან, შესაბამისად, შპს-ის საწესდებო კაპიტალის გაზრდის საფუძველზე.¹³

შპს-ის წილი, ფაქტობრივად, არის ერთგვარი შპს-ში მონაწილეობის უფლება, ვინაიდან სამენარმეო საზოგადოებასა და მის მონაწილეებს შორის ურთიერთობის შინაარსი სწორედ

⁶ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2001 წლის 26 ოქტომბრის განჩინება (საქმე №3კ/613-01).

* ქართულად - შემზღული პასუხისმგებლობის საზოგადოება.

⁷ Römermann, V., „Hrsg.“, 2018. Münchener Anwaltshandbuch GmbH-Recht. 4. Auflage, München: C. H. Beck, გვ. 320.v

⁸ შეფერი, ვ., 2019. საზოგადოებათა სამართალი. მე-5 გამოცემა. თბილისი: სსიპ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა, გვ. 443.

* Гражданский кодекс Российской Федерации. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

* Федеральный закон Российской Федерации об обществах с ограниченной ответственностью. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_17819/> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

* ქართულად - შემზღული პასუხისმგებლობის კომპანია.

⁹ ბაქაქერი, ნ., გელტერი, მ., ცერცვაძე, ლ. და ჭულელი, გ., 2019. საკორპორაციო სამართალი. სახელმძღვანელო იურისტებისთვის. თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), გვ. 17.

¹⁰ Фатхутдинов, Р. С., 2009. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. Москва: Волтерс Клувер, გვ. 5.

* ქართულად - ვერძო შემზღული კომპანია.

* The Companies Act (2006). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

¹¹ Суханов Е. А., 2014. Сравнительное корпоративное право. Москва: Статут, გვ. 22.

¹² Decision of the High Court on the case Borland's Trustee v. Steel Brothers & Co Ltd, 14 November 1900, [1901] 1 Ch 279; Section 33 (1), The Companies Act (2006). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

¹³ Altmeynen, H., „Hrsg.“, 2019. Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG. 9. Auflage. München: C.H. Beck, გვ. 334-335.

მონაწილეობის უფლება.¹⁴ მაგალითად, შპს-ის დაფუძნებისას პარტნიორი კარგავს თავის შენატანებზე საკუთრების უფლებას და, ამის სანაცვლოდ, იგი იღებს უფლებას, მონაწილეობა მიიღოს შპს-ში, მის მართვაში, მის მოგებაში და ა.შ. შპს-ის პარტნიორობაში (წევრობაში) არსებითი ელემენტია არა ფორმალურად წილის ფლობა, არამედ პარტნიორის უფლებამოსილებები. გამომდინარე იქიდან, რომ შპს არის სამეწარმეო საზოგადოება, რომელიც დაფუძნებულია წევრობის პრინციპზე, ლოგიკური იქნება დავასკვნათ, რომ კაპიტალში შენატანის შეტანით შპს-ის წევრის (პარტნიორის) მიერ ხდება ამ შპს-ში მონაწილეობის უფლების შექმნა.

რა არის შპს-ში მონაწილეობის უფლება? მონაწილეობის უფლება* არის სუბიექტური უფლება, რომლის მთავარი კომპონენტია უფლებამოსილი პირის (პარტნიორის) მიერ გარკვეული ქმედებების განხორციელების შესაძლებლობა, რომელთა შედეგები გავლენას ახდენენ გარკვეულ პასიურ სუბიექტებზე.¹⁵ როგორც სუბიექტური უფლება, მონაწილეობის უფლება შპს-ის პარტნიორის უფლებამოსილებათა (უფლება-მოვალეობათა) განუყოფელ კომპლექსს წარმოადგენს.¹⁶

შპს-ის წილი პარტნიორს ანიჭებს შემდეგ ძირითად უფლებებს: მონაწილეობა მიიღოს საზოგადოების მოგებაში; ლიკვიდაციის შემთხვევაში, თავისი წილის პროპორციულად მიიღოს, კრედიტორების დაკმაყოფილების შემდეგ, დარჩენილი ქონების ნაწილი; საზოგადოებიდან გასვლის ან გარიცხვის შემთხვევაში, მიიღოს შესაბამისი კომპენსაცია; პარტნიორთა გადაწყვეტილებით კაპიტალის შემცირების შემთხვევაში, თავისი წილის პროპორციულად მიიღოს შემცირებული კაპიტალის კუთვნილი ნაწილი; ნაწილობრივ ან მთლიანად გაასხვისოს წილი საზოგადოების სხვა წევრებზე ან ნებისმიერ სხვა პირზე.

ჩამოთვლილ უფლებათაგან, მოგებაში

მონაწილეობის მიღების, სალიკვიდაციო ამონაგებში მონაწილეობის მიღების, კომპენსაციის მიღებისა და შემცირებული კაპიტალის მიღების უფლებები - წარმოადგენენ ქონებრივი ხასიათის უფლებებს,¹⁷ ვინაიდან მათ საფუძველზე შპს-ის პარტნიორი იღებს გარკვეულ ქონებას, კერძოდ, მოგებაში მონაწილეობის მიღების შემთხვევაში, პარტნიორი იღებს შპს-ის წლიური მოგების ნაწილს (დივიდენდს) თავისი წილის პროპორციულად. შპს-ის ლიკვიდაციის შემთხვევაში

პარტნიორი იღებს შპს-ის ქონების ნაწილს თავისი წილის პროპორციულად მას შემდეგ, რაც დაკმაყოფილდება შპს-ის კრედიტორთა მოთხოვნები. შპს-დან გასვლის ან გარიცხვის შემთხვევაში, პარტნიორს აუნაზღაურდება წილის ღირებულება სათანადოდ დადგენილი წესით, ხოლო შპს-ის კაპიტალის შემცირების შემთხვევაში, პარტნიორი იღებს შემცირებული კაპიტალის ნაწილს თავისი წილის პროპორციულად, ამდენად, შპს-ის პარტნიორის ქონებრივი უფლებები მიმართულია საზოგადოების ქონებისკენ, ძირითადად კი, ამ ქონებიდან დაკმაყოფილებისკენ.¹⁸ გერმანიაშიც იმავე ქონებრივ უფლებებს (Vermögensrechte) მოიცავს შპს-ის წილი - დივიდენდის მიღების, სალიკვიდაციო ამონაგების მიღების და წილის კომპენსაციის (შპს-დან გასვლის ან გარიცხვის შემთხვევაში) მიღების უფლებებს.¹⁹

შპს-ის წილი მოიცავს არაქონებრივი ხასიათის უფლებებსაც. შპს-ის პარტნიორთა კრებაში მონაწილეობის მიღების უფლება, გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ხმის უფლება და ინფორმაციის მიღების უფლება წარმოადგენენ არა ქონებრივ, არამედ არაქონებრივი ხასიათის უფლებებს.²⁰ მსგავს არაქონებრივ უფლებებს უზრუნველყოფს შპს-ის წილი, რომელსაც გერმანიაში კონტროლისა და მართვის უფლებებს (Herrschaftsrechte) უწოდებენ. ასეთი უფლებებია: პარტნიორთა საერთო კრების მოწვევის, კენჭისყრაში მონაწილეობის, ინფორმაციის მიღებისა და აქტების გაცნობის უფლებები.²¹ ამასთან, ქართული შპს-ის წილისგან განსხვავებით,

¹⁴ Фатхутдинов, Р. С., 2009. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. Москва: Волтерс Клувер, გვ. 16.

* “მონაწილეობის უფლების” სინონიმად ლიტერატურაში, ასევე, გამოიყენება ტერმინი «წევრობის უფლება». იხ. მაგალითად, შუფერი, კ., 2019. საზოგადოებათა სამართალი. მე-5 გამოცემა. თბილისი: სსიპ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა, გვ. 443; ბურდული, ი., მახარობლიშვილი, გ. და მალრაძე, გ., 2019. შემღვდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება საქართველოში: არსებული რეალობა და რეგულატორული დეფიციტი. თბილისი: იურისტების სამყარო, გვ. 106.

¹⁵ იქვე.

¹⁶ იქვე.

¹⁷ მიგრიაული, რ., 2021. სამეწარმეო სამართლის მოკლე სახელმძღვანელო. თბილისი: სეზანი, გვ. 179.

¹⁸ იქვე. გვ. 180.

¹⁹ Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. München: C.H. Beck, გვ. 28.

²⁰ მიგრიაული, რ., 2021. სამეწარმეო სამართლის მოკლე სახელმძღვანელო. თბილისი: სეზანი, გვ. 179.

²¹ Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. München: C. H. Beck, გვ. 28.

გერმანული შპს-ის წილი დამატებით მოიცავს პარტნიორის მოვალეობებს შპს-ის წინაშე, კერძოდ, შენატანის შეტანის, ვალაუვალობის განცხადების წარდგენისა და სხვა მოვალეობებს.²²

ზემოთ ჩამოთვლილ არაქონებრივ უფლებებთან დაკავშირებით რუსეთში არსებობს მოსაზრება, რომ აღნიშნული უფლებებიც კი ქონებრივი ხასიათისაა.²³ სახელდობრ, იმის გათვალისწინებით, რომ შპს წარმოადგენს კაპიტალური ტიპის საზოგადოებას, რომლის მთავარი მიზანია მიიღოს მოგება, მისი წევრის მთავარ მიზანს წარმოადგენს, მიიღოს მოგების ნაწილი (დივიდენდი), ხოლო დანარჩენი უფლებები ისევ და ისევ ემსახურებიან საზოგადოებისთვის მოგების მოტანას. ამდენად, აღნიშნული უფლებებით სარგებლობა პირდაპირ ან არაპირდაპირ მიმართულია მათი მფლობელების ქონებრივი ინტერესების დაკმაყოფილებისკენ. ამიტომაც ასეთი უფლებებიც უნდა ჩაითვალოს პარტნიორის ქონებრივ უფლებებად.²⁴

შპს-ში მონაწილეობის უფლება ითვალისწინებს პარტნიორის მოვალეობებსაც. შპს-ის პარტნიორის მოვალეობებში შედის კაპიტალში შენატანის შეტანის ვალდებულება, კეთილსინდისიერების მოვალეობა, ფიდუციური მოვალეობები, რომლებიც მოიცავენ ერთგულებისა და გულმოდგინების (ბრუნვის) მოვალეობებს.²⁵

შპს-ის თითოეული პარტნიორისათვის მინიჭებული უფლება-მოვალეობები ხასიათდებიან იმით, რომ ისინი განუყოფლად არიან დაკავშირებულნი და ისინი შეიძლება სამოქალაქო ბრუნვის ობიექტები გახდნენ მხოლოდ ერთობლივად, როგორც შპს-ის წილი. შეუძლებელია ცალკეული უფლებამოსილებების სხვა პირზე გასხვისება.²⁶

მონაწილეობის უფლების მნიშვნელოვანი მახასიათებელია ის, რომ მას აქვს გარკვეული ზომა და ღირებულება. შპს-ში მონაწილეობის უფლებების ფარგლები დამოკიდებულია პარტნიორის წილის მოცულობაზე. მაგალითად,

²² იქვე. გვ. 29-30.

²³ Илюшина, М. Н., 2015. Сделки с долями в уставном капитале общества с ограниченной ответственностью, учебное пособие. 2-е издание. Москва: РПА Минюста России, гв. 10.

²⁴ იქვე.

²⁵ ბურდული, ი. და ჩიტაშვილი, ნ., 2020. მნიშვნელოვანი საფუძვლით პარტნიორის გარიცხვა შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებიდან. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, 9, გვ. 13.

²⁶ Криволапова, Л. В., 2011. Оборотоспособность доли в уставном капитале общества с ограниченной ответственностью. Правовые Науки, гв. 393.

რაც მეტია წილის მოცულობა, მით მეტად აქვს პარტნიორს საზოგადოების საქმიანობასა და მართვაზე გავლენის მოხდენის შესაძლებლობა, მეტი დივიდენდის მიღების შესაძლებლობა და ა.შ., წილის მოცულობა, რომელიც შეიძლება დამოკიდებული იყოს ან არ იყოს კაპიტალში შენატანის ოდენობაზე, გამოიყენება მისი მონაწილეობის უფლების ფარგლების დასადგენად. ჩვეულებრივ, კაპიტალის არსებობის შემთხვევაში, შპს-ის წილის ზომა განისაზღვრება მისი ნომინალური ღირებულების კაპიტალთან თანაფარდობით. რუსეთში შპს-ის წილი განისაზღვრება განხორციელებული შენატანის ოდენობის შესაბამისად და გამოიხატება მყარ ნომინალურ ღირებულებაში (თანხაში).²⁷

II. შპს-ის წილი, როგორც მიმოქცევადი უფლება

შპს-ის პარტნიორის სტატუსი პირს აქვს შპს-ის წილის ფლობით. წილზე მფლობელობა (საკუთრება) მას შეუძლია მოიპოვოს, გადასცეს ან დაკარგოს გარიგებით ან სხვა საფუძვლით. ნებისმიერ შემთხვევაში წილი პირებს შორის მიმოქცევას ექვემდებარება. ამ თვალსაზრისით, იგი მიმოქცევადი უფლებაა.

„მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 44-ე მუხლის მე-3 პუნქტი მიუთითებს წილზე, როგორც მიმოქცევად უფლებაზე, რაც გულისხმობს მასზე საკუთრების უფლების გადაცემას ერთი პირიდან მეორე პირისათვის.²⁸ „მენარმეთა შესახებ“ ახალი კანონპროექტის 30-ე მუხლში მითითებულია, რომ „წილი არის საკუთრების საგანი“.

შპს-ის წილი თავისი იურიდიული ბუნებით უნდა ჩაითვალოს საკუთრების უფლების ობიექტად.* ის წარმოადგენს საქართველოს კონსტიტუციის მე-19 მუხლით დაცულ სიკეთეს,* რაც სახელმწიფოს მხრიდან საკანონმდებლო წესით მისი შექმნის, გასხვისების ან მემკვიდრეობით გადაცემის საყოველთაო უფლების გაუქმებას კრძალავს. თუმცა ეს ვალდებულება არ ვრცელდება შპს-ის პარტნიორთა შორის ურთიერთობაზე, რადგან აღნიშნულ ურთიერთობას აქვს კერძოსამართლებრივი ხასიათი და პარტნიორებს

²⁷ Статья 14, абзац 4, Федеральный закон Российской Федерации об обществах с ограниченной ответственностью. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_17819/> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

²⁸ მიგრიაული, რ., 2021. სამენარმეთო სამართლის მოკლე სახელმძღვანელო. თბილისი: სეზანი, გვ. 176.

შეუძლიათ შპს-ის წესდებით შემღუღონ წილზე საკუთრების უფლება.*

შპს-ის წილზე საკუთრების უფლება, ასევე, ექცევა ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის დამატებითი ოქმი №1-ის პირველი მუხლით გარანტირებული საკუთრების უფლების ფარგლებშიც.²⁹ აღნიშნულთან დაკავშირებით, საინტერესოა ადამიანის უფლებათა ევროპული კომისიის განმარტება 1982 წელს საქმეში *Bramelid and Malmström v. Sweden*, სადაც კომისიამ აღნიშნა, რომ ევროკონვენციის დამატებითი ოქმის პირველი მუხლი, ასევე, მოიცავს საწარმოს წილებზე საკუთრების უფლებას, ვინაიდან წილებს საწარმოში გარკვეული ეკონომიკური და ქონებრივი ღირებულება გააჩნდა.³⁰

კერძოსამართლებრივი თვალსაზრისით, იმისათვის, რომ შპს-ის წილი მოვიაზროთ, როგორც საკუთრების უფლების ობიექტი, იგი უნდა წარმოადგენდეს ქონებას სანივთო სამართლებრივი გაგებით. ქონება კი განიშარტება, როგორც ყველა სახის ნივთი და არამატერიალური ქონებრივი სიკეთე, რომელთა ფლობაც, სარგებლობა და განკარგვა შეუძლიათ ფიზიკურ და იურიდიულ პირებს და რომელთა შექმნაც შეიძლება შეუზღუდავად, თუკი ეს აკრძალული არ არის კანონით ან არ ეწინააღმდეგება მნებრივ ნორმებს.³¹

ნივთი, თავის მხრივ, იყოფა მოძრავ და უძრავ ნივთებად. სამოქალაქო კოდექსი განმარტავს მხოლოდ უძრავი ნივთების ცნებას, რომელსაც მიეკუთვნება მიწის ნაკვეთი მასში არსებული წიაღისეულით, მიწაზე აღმოცენებული მცენარეები,

* „მწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტის 30-ე მუხლი პირდაპირ მიუთითებს, რომ წილი წარმოადგენს საკუთრების ობიექტს.

* შედარებისთვის იხ. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2007 წლის 18 მაისის გადაწყვეტილება (საქმე №2/1-370,382,390,402,405).

* შედარებისთვის იხ. ნინიძე, თ. და ჭანტურია, ლ., 2002. მწარმეთა შესახებ კანონის კომენტარი. თბილისი: სამართალი, გვ. 317.

²⁹ მუხლი 1, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპული კონვენციის დამატებითი ოქმი 1. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000168006377c>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

³⁰ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 14 ნოემბრის განჩინება (საქმე №ას-1412-1332-2017).

³¹ მუხლი 147, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=113>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

ასევე, შენობა-ნაგებობანი, რომლებიც მყარად დგას მიწაზე.³² რაც შეეხება მოძრავ ნივთებს, ყველა ნივთი (პიროვნულობას მოკლებული, ბრუნვაუნარიანი სხეულებრივი საგანი³³), რომლებიც არ შედის უძრავი ნივთის კატეგორიაში, უნდა ჩაითვალოს მოძრავ ნივთად.

სამოქალაქო კოდექსი არამატერიალურ ქონებრივ სიკეთეს განმარტავს, როგორც იმ მოთხოვნებსა და უფლებებს, რომლებიც შეიძლება გადაეცეთ სხვა პირებს ან გამიზნულია საიმისოდ, რომ მათ მფლობელს შეეძმას მატერიალური სარგებელი, ანდა მიენიჭოს უფლება, მოსთხოვოს სხვა პირებს რაიმე.³⁴

მოთხოვნები და უფლებები არც მოძრავი და არც უძრავი ნივთების კატეგორიაში ექცევა. ამიტომაც არამატერიალური ქონებრივი სიკეთე ცალკე კატეგორიად უნდა იქნას მიჩნეული, რომელიც, თავის მხრივ, მოთხოვნებად და უფლებებად იყოფა.³⁵ უნდა აღინიშნოს, რომ „სახელმწიფო ქონების შესახებ“ საქართველოს კანონი არამატერიალურ ქონებრივ სიკეთეში მოიაზრებს, ასევე წილებსა და აქციებს.³⁶ შესაბამისად შპს-ში წილი უფლებრივ კატეგორიას განეკუთვნება და არ განიხილება როგორც მოთხოვნა.³⁷

შპს-ის წილი რუსული კანონმდებლობით არ არის მიკუთვნებული სამოქალაქო ბრუნვის რომელიმე ობიექტს,³⁸ ამიტომაც, შპს-ის წილის ცნება და მისი იურიდიული ბუნება რუსი მეცნიერების ხშირი განხილვის თემაა.³⁹

³² იქვე. მუხლი 149.

³³ ჭანტურია, ლ., „რედ.“, 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. წიგნი II. სანივთო (ქონებრივი) სამართალი. თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), გვ. 4.

³⁴ მუხლი 152, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=113>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

³⁵ ბურდული, ი., მახარობლიშვილი, გ. და მალრაძე, გ., 2019. შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება საქართველოში: არსებული რეალობა და რეგულატორული დეფიციტი. თბილისი: იურისტების სამყარო, გვ. 125.

³⁶ მუხლი 39, საქართველოს კანონი სახელმწიფო ქონების შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/112588?publication=45>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

³⁷ ბურდული, ი., მახარობლიშვილი, გ. და მალრაძე, გ., 2019. შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება საქართველოში: არსებული რეალობა და რეგულატორული დეფიციტი. თბილისი: იურისტების სამყარო, გვ. 125.

³⁸ Фатхутдинов, Р. С., 2009. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. Москва: Волтерс Клувер, гл. 19.

³⁹ Платунова, Т. Л., 2016. Сделки по отчуждению долей в уставном капитале общества с ограниченной ответственностью. УДК 347.13 ББК 67. 404. 04, гл. 137.

შპს-ის წილის სამოქალაქო სამართლებრივ ბუნებასთან დაკავშირებით მიიჩნევა, რომ მას აქვს როგორც სანივთო სამართლებრივი, ისე ვალდებულებით სამართლებრივი ელემენტები. თუმცა თანამედროვე მიდგომით, შპს-ის საწესდებო კაპიტალში წილად მიიჩნევა პირის საზოგადოებაში მონაწილეობის სუბიექტური უფლება, რომელიც შედგება საზოგადოების მონაწილეთა ერთიანი და განუყოფელი უფლებამოსილებისგან.⁴⁰

თავისუფლად მიმოქცევადი წილები შპს-ის ერთ-ერთი ძირითადი მახასიათებელია, რომელიც მას არარეგისტრირებული კავშირისა და ამხანაგობისგან განასხვავებს. წილების თავისუფალი მიმოქცევადი ბუნება შპს-ის საშუალებას აძლევს, შეუფერხებლად განაგრძოს საქმიანობა, მესაკუთრეთა ვინაობის ცვლილების მიუხედავად, რითაც თავიდან იცილებს პარტნიორის გასვლასთან დაკავშირებულ შესაძლო სირთულეებს.⁴¹ წილის თავისუფალი მიმოქცევა იმას გულისხმობს, რომ პარტნიორის მიერ წილის გადაცემა ან უფლებრივი დატვირთვა არ მოითხოვს შპს-ის პარტნიორთა ან თავად შპს-ის თანხმობას. თუმცა აღნიშნული უფლება შეიძლება შეიზღუდოს შპს-ის წესდებაში შესაბამისი ჩანაწერით. ამდენად, წილზე საკუთრების უფლება არაა აბსოლუტური უფლება. წილის გასხვისების შემდგომ ორ მთავარ ფორმას გამოარჩევენ - წილის გასხვისებაზე თანხმობის აუცილებლობა და წილის უპირატესი შესყიდვის უფლება.⁴²

შპს-ის წილის გასხვისება შეიძლება დამოკიდებული იყოს საზოგადოების თანხმობაზე.⁴³ ამგვარი შეზღუდვა შეიძლება ემსახურობდეს შპს-ის პარტნიორთა ინტერესის დაცვას, შპს-ში არ შემოვიდეს არასასურველი პარტნიორი და არ მოხდეს შპს-ის ინტერესების ხელყოფა. შპს-ის წილის გასხვისების ეს შეზღუდვა უნდა განისაზღვროს შპს-ის წესდებით და შესაძლებელია, ასევე, შესაბამისი ჩანაწერის გაკეთება სამენარმეო რეესტრის ამონაწერში, შემდგომების გრაფაში. წესდება უნდა აწესრიგებდეს შპს-ის წილის

გასხვისებაზე თანხმობის გაცემის პროცედურასა და ამ თანხმობის გაცემაზე უფლებამოსილ ორგანოს. იურისტთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ შპს-ის წილის გასხვისებაზე თანხმობა უნდა გასცეს დირექტორმა, რადგან ის ახორციელებს შპს-ის ყოველდღიურ საქმიანობას და პასუხისმგებელია საწარმოს გაუძღვს კეთილსინდისიერად,⁴⁴ თუმცა შეიძლება უფრო ლოგიკური იყოს პარტნიორთა კრებას გააჩნდეს თანხმობის გაცემის უფლებამოსილება შპს-ის წილის გასხვისებაზე.

საქართველოს კანონმდებლობა ითვალისწინებს წილის უპირატესი შესყიდვის უფლებას. შპს-ის პარტნიორის მიერ წილის გაყიდვისას, დანარჩენ პარტნიორებს თავიანთი წილების პროპორციულად აქვთ ამ წილის უპირატესი შესყიდვის უფლება.⁴⁵ თუმცა განსხვავებული წესი შეიძლება დადგინდეს შპს-ის წესდებით. შპს-ის პარტნიორის მიერ წილის უპირატესი შესყიდვის უფლების რეალიზების დროს, განსაკუთრებული მნიშვნელობისაა პარტნიორთა თანასწორობის პრინციპი. შპს-ის წესდებაში უპირატესი შესყიდვის უფლება თანაბრად უნდა იყოს გარანტირებული უკლებლივ ყველა პარტნიორისთვის.⁴⁶

საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ერთ-ერთ თავის განჩინებაში⁴⁷ განმარტა პარტნიორის მიერ შპს-ის წილის შეძენის უპირატესი უფლების რეალიზაციის პროცედურა. კერძოდ, პარტნიორმა აღნიშნული უფლების გამოყენების მიზნით საზოგადოებას უნდა მიმართოს განცხადებით, რომელსაც განიხილავს პარტნიორთა კრება და იღებს შესაბამის გადაწყვეტილებას, წინააღმდეგ შემთხვევაში, იგულისხმება, რომ პარტნიორი დაინტერესებული არ არის წილის შეძენით.⁴⁸ „გარიგება, წილის გასხვისების შესახებ, მანამ, სანამ პარტნიორს, რომელსაც გააჩნია წილის უპირატესი შესყიდვის უფლება, დაამუფლებით არ უსარგებელია, მერყევად ბათილი გარიგებაა, ხოლო მას შემდეგ, რაც წილის უპირატესი შესყიდვის უფლების მქონე

⁴⁰ იქვე.

⁴¹ მუხლი 461, პუნქტი 1, საქართველოს კანონი მენარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁴² ბურდული, ი., 2019. სამენარმეო საზოგადოებაში წილის კეთილსინდისიერად მოპოვება. შედარებითი სამართლის ქართულ-გერმანული ჟურნალი, 2, გვ. 27.

⁴³ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2002 წლის 21 მაისის განჩინება (საქმე №3კ/530-02).

⁴⁴ თოდუა, უ., 2019. საქართველოს კანონი მენარმეთა შესახებ სასამართლო გადაწყვეტილებებში. თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), გვ. 63.

⁴⁰ Фатхутдинов, Р. С., 2009. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. Москва: Волтерс Клуверс, гв. 19.

⁴¹ კრაკმანი, რ. და სხვები, 2017. საკორპორაციო სამართლის ანატომია, შედარებითი და ფუნქციური მიდგომა. მე-3 გამოცემა. თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), გვ. 14.

⁴² ნინიძე, თ. და ჭანტურია, ლ., 2002. მენარმეთა შესახებ კანონის კომენტარი. თბილისი: სამართალი, გვ. 276-277.

⁴³ ბურდული, ი., მახარობლიშვილი, გ. და მალრაძე, გ., 2019. შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება საქართველოში: არსებული რეალობა და რეგულატორული დეფიციტი. თბილისი: იურისტების სამყარო, გვ. 116.

პარტნიორი პრეტენზიას განაცხადებს მასზე მინიჭებული უფლების რეალიზაციის შესახებ, ანუ წილის შეძენის უპირატესი უფლების გამოყენების თაობაზე, ასეთი გარიგება წილის ნასყიდობის შესახებ ბათილი იქნება, თუ წილის უპირატესი შეძენის უფლების მქონე პარტნიორი ამ უფლების რეალიზაციის წარმოშობის დროიდან გონივრულ ვადაში არ განაცხადებს ან არ განახორციელებს მასზე მინიჭებული უპირატესობის გამოყენების სურვილს, ივარაუდება, რომ წილის შეძენის გარიგება, რომელიც მერყევად ბათილ გარიგებად ითვლებოდა, უკვე აღარაა მერყევად ბათილი და შეცილების საფუძველი აღარ არსებობს.⁴⁹

ინგლისის სამართალიც განამტკიცებს წილების თავისუფალ მიმოქცევას. ინგლისშიც გვხვდება წილის გასხვისების შემლუღვა. მაგრამ აქ სიტუაცია გარკვეულწილად განსხვავებულია. ინგლისში კომპანიის ხელმძღვანელობის თანხმობას მოითხოვს არა წილის გადაცემა სხვა პირზე, არამედ კომპანიის წევრთა რეესტრში პარტნიორის ცვლილების რეგისტრაცია. ამრიგად, შემძენი ავტომატურად არ იძენს პარტნიორის სტატუსს, ამიტომ, თუ წილის გასხვისების შედეგად ახალი მესაკუთრის რეგისტრაციაზე უარი განაცხადა შპს-ის ხელმძღვანელობამ, სახეგა „ბენეფიციური საკუთრება“ (beneficial ownership) და არა პარტნიორის სტატუსი.⁵⁰ ინგლისში შპს-ის ხელმძღვანელობას უფლება აქვს უარი თქვას წილის მესაკუთრის პარტნიორად რეგისტრაციაზე იმ შემთხვევებში, როდესაც პარტნიორის მიერ შენატანები სრულად არ არის გადახდილი და როდესაც მათთვის მისაღებ კანდიდატს არ წამოადგენს წილის შემოთავაზებული მიმღები. შპს-ის ხელმძღვანელობა ვალდებულია აღნიშნული საკითხი გადაწყვიტოს შპს-ის ინტერესებიდან გამომდინარე. შპს-ის წესდებით ხელმძღვანელობას შესაძლოა მიენიჭოს შეუზღუდავი დისკრეტია, თავისი შეხედულებისამებრ გასცეს ან არ გასცეს რეგისტრაციის თანხმობა. ასეთ შემთხვევაში, მართალია, ხელმძღვანელობა ყოველთვის უნდა იცავდეს კომპანიის ინტერესებს, მაგრამ სასამართლო განხილვა მხოლოდ მაშინ განიხილავს ამ საკითხს, თუ წილის მიმღები დაადასტურებს, რომ ხელმძღვანელობამ რეგისტრაციაზე უარი არაკეთილსინდისიერად და კომპანიის საუკეთესო ინტერესების

საწინააღმდეგოდ განაცხადა.⁵¹

წილის მიმოქცევისათვის საჭიროა სამეწარმეო რეესტრში შესაბამისი გარიგების ან სხვა საფუძვლის რეგისტრაცია.⁵² „მეწარმეთა შესახებ“ კანონის მოქმედი რედაქცია კონკრეტულად არ მიუთითებს, რა მომენტიდან უნდა ჩაითვალოს წილი ახალ მესაკუთრეზე გადასულად. თუმცა „მეწარმეთა შესახებ“ ახალი კანონპროექტი ამ ხარვეზს ავსებს და შპს-ის წილის გადასვლის მომენტად აწესებს ახალი წილის მესაკუთრის სამეწარმეო რეესტრში შესაბამის რეგისტრაციას.⁵³ ამასთან, შპს-ის წილის კეთილსინდისიერი შემძენის უფლებები დაცულია კეთილსინდისიერი შემძენის შესახებ საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი ნორმებით.⁵⁴

შპს-ის წილი შეიძლება დაიყოს და ახალ მესაკუთრეზე გადავიდეს ნაწილობრივ. ამ შემთხვევაში შპს-ის პარტნიორობას ინარჩუნებს წილის თავდაპირველი მესაკუთრე და შპს-ის პარტნიორის სტატუსს იძენს, ასევე ახალი მესაკუთრე. სხვა საქმეა, რომ მათი წილების ჯამი წინა მესაკუთრის წილის ოდენობის ტოლი იქნება. წილის დაყოფის შედეგად მიღებული ორი ან რამდენიმე წილი ჩვეულებრივ გასხვისდება წილის გასხვისების ზოგადი წესების შესაბამისად.⁵⁵

III. შპს-ის წილის მიმოქცევის მომწესრიგებელი ნორმები

შპს-ის პარტნიორის მიერ შპს-ის დაფუძნებისას წილის მიღება, პარტნიორის მიერ წილის დაკარგვა გარიცხვით, პარტნიორის წილის გაუქმება მისი

⁵¹ იქვე.

⁵² მუხლი 5¹, პუნქტი 5¹, საქართველოს კანონი მეწარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁵³ მუხლი 143, საქართველოს კანონის პროექტი მეწარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁵⁴ გიგუაშვილი, გ. და ჯუღელი, გ., 2021. განმარტებები „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე (09.02.2021 წლის რედაქციით). თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), გვ. 161.

⁵⁵ ნინიძე, თ. და ჭანტურია, ლ., 2002. მეწარმეთა შესახებ კანონის კომენტარი. თბილისი: სამართალი, გვ. 275.

* საქართველოში „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონით, გერმანიაში - შემლუღული პასუხისმგებლობის საზოგადოებების შესახებ გერმანიის ფედერაციული რესპუბლიკის კანონით, რუსეთში - შემლუღული პასუხისმგებლობის საზოგადოების შესახებ რუსეთის ფედერაციის ფედერალური კანონით, ინგლისში - 2006 წლის კომპანიების აქტი.

⁴⁹ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2002 წლის 21 მაისის განჩინება (საქმე №3კ/530-02).

⁵⁰ Kalss, S., 2004. The Transfer of Shares of Private Companies. European Company and Financial Law Review (ECFR), 1, გვ. 352.

გასვლით და სხვა მსგავსი საკითხები წესრიგდება სპეციალური კანონმდებლობით,* ხოლო წილის გადასვლა ნასყიდობით, ჩუქებით, მემკვიდრეობით, განქორწინებით ან სხვა სამოქალაქო სამართლებრივი საფუძვლით, როგორც წესი, წესრიგდება სამოქალაქო კოდექსით. თუმცა ამ შემთხვევაშიც შესაძლებელია დამატებით არსებობდეს, ასევე, სპეციალური მონესრიგება (მაგალითად, უპირატესი შესყიდვის წესი).

პრაქტიკაში ხშირად იდება გარიგებები შპს-ის წილის გასხვისების შესახებ, რაც იმასთანაა დაკავშირებული, რომ ინვესტორების ინტერესშია განხორციელებული ინვესტიციის სანაცვლოდ შპს-ის წილის საკუთრებაში მიღება. შპს-ის წილის მიღებით, ინვესტორებს ეძლევათ შესაძლებლობა, დივიდენდის სახით, წილის გასხვისებით ან სხვა გზით, მიიღონ შემოსავლები და, ასევე, გააკონტროლონ შპს-ის მიერ ამ ინვესტიციის გამოყენება. ასეთ შემთხვევებში წარმოშობილ ურთიერთობათა განსაკუთრებული ბუნების გამო, მნიშვნელოვანია, კანონმდებლობა ზუსტად ადგენდეს პარტნიორის მიერ წილზე საკუთრების უფლების გადაცემის მექანიზმებსა და იურიდიულ შედეგებს. ამდენად, მთავარი კითხვა, რომელიც წილთან დაკავშირებით ისმის, არის ის, თუ მონესრიგების რა რეჟიმს უნდა დაექვემდებაროს მასზე საკუთრების უფლების გადაცემა.

წილზე საკუთრების უფლების გადაცემა ექვემდებარება უფლებაზე საკუთრებისა და მსგავსი უფლების გადაცემის წესს.⁵⁶ სამოქალაქო კოდექსის 152-ე მუხლი არეგულირებს არამატერიალური ქონებრივი სიკეთის სხვა პირებზე გადაცემის საკითხს.⁵⁷ ხოლო 147-ე მუხლი, ზოგადად, ქონების ფლობას, სარგებლობას და განკარგვას მოიცავს.⁵⁸ ქონებაში ზოგადად არამატერიალურ ქონებრივი სიკეთეც იგულისხმება, რასთან დაკავშირებითაც მასზე სამართლებრივი სტატუსის ცვლილება ისევე განხორციელდება, როგორც ნივთებზე.⁵⁹ იმ

შემთხვევაში, თუ არამატერიალური ქონებრივი სიკეთების სამართლებრივი მონესრიგება სპეციალური კანონმდებლობით არის განსაზღვრული, სპეციალურ კანონთან ერთად გამოიყენება, ასევე, სამოქალაქო კოდექსის შესაბამისი დებულებები.⁶⁰

მსგავსი მონესრიგება მოქმედებს გერმანიაშიც. შპს-ის წილის გასხვისების გარიგებაზე მოქმედი სამართლებრივი რეჟიმი ეფუძნება GmbHG-ის § 15-ს, ხოლო იმ საკითხებისთვის, რომლებიც ამ ნორმაში არ არის მონესრიგებული, გამოიყენება BGB-ის §§ 398 და 413.⁶¹

რუსულ იურიდიულ ლიტერატურაში არსებობს მოსაზრება, რომ წილი ქონებრივი უფლებების კატეგორიას განეკუთვნება და მისი გაყიდვა ან გასხვისება უნდა განხორციელდეს უფლებების დათმობის გზით რუსეთის ფედერაციის სამოქალაქო კოდექსის 24-ე თავის წესების მიხედვით.⁶² თუმცა დოქტრინაში დღესდღეობით გაბატონებული მოსაზრების თანახმად, შპს-ის წილის შესახებ გარიგებები სპეციალურ სამართლებრივ რეჟიმს უნდა დაექვემდებაროს და ამიტომაც გამოყენებული უნდა იყოს არა რუსეთის ფედერაციის სამოქალაქო კოდექსის 24-ე თავი, არამედ შპს-ის შესახებ კანონის სპეციალური ნორმები.⁶³

აშშ-ში შპს-ის წილის გასხვისება თავისთავად არ ინვესტორის საზოგადოებიდან გასვლას და შემძენის საზოგადოების წევრობას.⁶⁴ მიუხედავად იმისა, რომ შპს-ის წილები მიმოქცევადა და მათი განკარგვა შესაძლებელია, ამხანაგური ტიპის საზოგადოებების მსგავსად, წილის გადაცემა ავტომატურად არ უზრუნველყოფს შპს-ის მართვის უფლებამოსილების მინიჭებას.⁶⁵ ამ მხრივ, სხვადასხვა შტატების კანონმდებლობა საკმაოდ განსხვავდება. რამდენიმე შტატის რეგულაციებით გათვალისწინებულია, რომ შპს-ის წილის მიმღები არ იქნეს უფლებებს მონაწილეობა მიიღოს შპს-ის მართვაში, თუ დანარჩენი ყველა წევრის

⁵⁶ ბურდული, ი., 2008. „ქონებრივი ურთიერთობები სააქციო საზოგადოებაში (განსაკუთრებით მისი ჩამოყალიბების პროცესში), ქართული და ავსტრიული სამართლის მაგალითზე.“ სადოქტორო დისერტაცია. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 126.

⁵⁷ მუხლი 152, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=113>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁵⁸ იქვე. მუხლი 147.

⁵⁹ ჭანტურია, ლ., „რედ.“, 2018. სამოქალაქო კოდექსის კომენტარი. წიგნი II. სანივთო (ქონებრივი) სამართალი. თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), გვ. 23.

⁶⁰ იქვე.

⁶¹ შეფერი, ვ., 2019. საზოგადოებათა სამართალი. მე-5 გამოცემა. თბილისი: სსიპ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა, გვ. 465.

⁶² Платунова, Т. Л., 2016. Сделки по отчуждению долей в уставном капитале общества с ограниченной ответственностью. УДК 347.13 ББК 67.404.04, გვ. 138.

⁶³ იქვე.

⁶⁴ Section 502, The Uniform Limited Liability Company Act (ULLCA). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.bia.gov/sites/bia.gov/files/assets/as-ia/ieed/bia/pdf/idc1-032743.pdf>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁶⁵ Maizes, R., 1996. Limited Liability Companies: A Critique. St. John's Law Review, 3 (70), გვ. 586.

თანხმობა არ არის მიღებული.⁶⁶ შემძენს ენიჭება მხოლოდ სარგებლის (distributions) მიღებისა და, შპს-ის ლიკვიდაციის შემთხვევაში, სალიკვიდაციო ამონაგების მიღების უფლება.⁶⁷

ინგლისში, ჩვეულებრივ, წილების გადაცემა ხდება წილების გადაცემის აქტში (The Stock Transfer Act) მოცემული ფორმების გამოყენებით, რომლებსაც სრულად გადახდილი წილების შემთხვევაში, გამყიდველი ავსებს, ხელს აწერს და გადასცემს მყიდველს წილის მონაწილასთან ერთად.⁶⁸

დასკვნის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ მიუხედავად იმისა, რომ წილზე საკუთრების უფლების გადაცემა სამოქალაქო ბრუნვის ზოგად მონესრიგებაში ექცევა, მასზე ასევე გავლენას ახდენს სპეციალური ნორმები. ამის გარდა, შპს-ის პარტნიორები ასევე შეიძლება წესდებაში შეთანხმდნენ გარკვეულ წესებზე წილის გადასვლასთან დაკავშირებით როგორც სამოქალაქო სამართლებრივი გარიგებების, ისე მემკვიდრეობის ან წილის ერთობლივი ფლობის (მაგალითად, მეუღლეების მიერ) შემთხვევებში.

IV. შპს-ის წილის შპს-ის კაპიტალთან მიმართება

შპს-ის პარტნიორს წილის ფლობიდან გამომდინარე აქვს შპს-ში მონაწილეობის უფლება, რაც იმას ნიშნავს, რომ მას ასევე აქვს შპს-ის კაპიტალის შექმნაში (გაზრდაში) და შემცირებაში მონაწილეობის უფლებამოსილება, მაგრამ მოცემული არ ნიშნავს იმას, რომ პარტნიორი მისი წილის პროპორციულად იყოს შპს-ის კაპიტალის მესაკუთრე.

შპს-ის პარტნიორის საკუთრების უფლება შპს-ის წილზე აბსტრაქტული სიკეთეა. წილის უკან უნდა იდგეს გარკვეული ქონება, რათა მას ეკონომიკური ღირებულება შესძინოს. სხვაგვარად, წილს მატერიალური ღირებულება არ გააჩნია.⁶⁹

„მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 44-ე მუხლის მე-3 პუნქტის თანახმად, „შემღებელი პასუხისმგებლობის საზოგადოების კაპიტალი დაყოფილია წილებად“.⁷⁰ თუმცა მოცემული ისე არ უნდა გავიგოთ, რომ პარტნიორის წილი კაპიტალის იდენტური ნაწილია. მოცემულ შემთხვევაში იგულისხმება, რომ პარტნიორს კაპიტალთან მიმართებაში უფლება-მოვალეობები აქვს თავისი წილის პროპორციულად (თუ პარტნიორები შეთანხმებული არ არიან სხვა რამეზე). მაგალითად, საქართველოში შპს შეიძლება დაფუძნდეს კაპიტალის გარეშე. ამ შემთხვევაში რისი ნაწილია პარტნიორის წილი? სხვა საქმეა, რომ კაპიტალის არსებობის შემთხვევაში, პარტნიორებს კაპიტალთან მიმართებაში აქვთ თავიანთი წილების შესაბამისად „დაყოფილი“ უფლებები და ვალდებულებები.

მოსაზრება, რომ წილი არის საზოგადოების საკუთრებაში არსებული ქონების იდეალური ნაწილი, არაერთხელ გაუღერებულა უცხოურ ლიტერატურასა თუ სასამართლო გადაწყვეტილებაში. მაგალითად, რუსეთში არსებობს გარკვეულ მეცნიერთა ნაწილი, რომელიც იზიარებს ამ მოსაზრებას,⁷¹ ასევე აშშ-ში არსებობს სასამართლოს გადაწყვეტილება, სადაც მოსამართლე წილს მიიჩნევს, როგორც საერთო საკუთრებასთან დაკავშირებულ ურთიერთობას (proprietary relationship).⁷² თუმცა, საკითხავია, მისაღებია თუ არა ეს პოზიცია, წილის, როგორც სამოქალაქო ბრუნვის ობიექტის დასახასიათებლად.

გემოხსენებული პოზიცია არასწორად უნდა მივიჩნიოთ. შპს-ის წილი, როგორც შპს-ის კაპიტალის ნაწილი, შეიძლება გაგებული იყოს მხოლოდ ეკონომიკური (ღირებულებითი) თვალსაზრისით.⁷³ ეკონომიკური თვალსაზრისით, პარტნიორის წილი არის საზოგადოების კაპიტალის ნაწილი, რაც პარტნიორმა შპს-ში წილის სანაცვლოდ შენატანის სახით გაიღო,⁷⁴ თუმცა ეს იმას არ ნიშნავს, რომ შპს-ის პარტნიორს გააჩნია საკუთრების უფლება კაპიტალის ნაწილზე. შპს-ის კაპიტალში შენატანის შეტანით, პარტნიორი

⁶⁶ Goforth, C. R., 1994. Why Limited Liability Company Membership Interests Should Not be Treated as Securities and Possible Steps to Encourage this Result. *Hastings Law Journal*, 45, გვ. 1238.

⁶⁷ იქვე. გვ. 1238-1239.

⁶⁸ Kalss, S., 2004. The Transfer of Shares of Private Companies. *European Company and Financial Law Review (ECFR)*, 1, გვ. 354.

⁶⁹ ზუბიტაშვილი, ნ., 2014. პარტნიორის გარიცხვა შემღებელი პასუხისმგებლობის საზოგადოებიდან. საკორპორაციო სამართლის კრებული II. თბილისი: მერიდიანი, გვ. 184.

⁷⁰ მუხლი 44, პუნქტი 3, საქართველოს კანონი მენარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁷¹ Фатхутдинов, Р. С., 2009. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. Москва: Волтерс Клувер, გვ. 9.

⁷² იქვე.

⁷³ იქვე. გვ. 10.

⁷⁴ იქვე.

შენატანის საგანზე საკუთრების უფლებას გადასცემს შპს-ს და თავად კარგავს აღნიშნულ უფლებას ამ ქონების მიმართ. აღნიშნულთან დაკავშირებით, საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ ერთ-ერთ თავის გადაწყვეტილებაში განმარტა, რომ იურიდიული პირის, როგორც ფიზიკური პირის თვისებებით მართლწესრიგის მიერ აღჭურვილი სუბიექტის, ერთ-ერთი დამახასიათებელი ელემენტია უნარი, ჰქონეს საკუთარი ქონება. „იურიდიული პირის ქონება განსხვავდება მისი ინსაიდერების ქონებისაგან და იგი, როგორც სუბიექტი, თავისთავად არ წარმოადგენს ქონებას მისი ინსაიდერების ხელში. კორპორაციის ქონებრივი ავტონომია გულისხმობს წევრებისა და გაერთიანების ქონების სწორედ მკაცრ გამიჯვნას, ე. ი. თუკი იგი, როგორც სუბიექტი, სრულყოფილი „არსება“ ქონებრივი უნარისა თუ შესაძლებლობის თვალსაზრისით, მაშინ არ არსებობს საჭიროება, რომ მისი ქონება რეალურად ან წევრთა ქონებად ითვლებოდეს და/ან თავად იყოს მუდმივად დამოკიდებული საკუთარ წევრებზე, ვინაიდან მას ისევე სრულფასოვნად შეუძლია იქონიოს ქონება, როგორც ნებისმიერ უფლებაუნარიან ფიზიკურ პირს.“⁷⁵ იგივე მიდგომაა გაზიარებული რუსეთშიც. რუსეთის ამჟამინდელი კანონმდებლობა პირდაპირ ადგენს, რომ კომპანიის ქონების შესაკუთრე თავად საზოგადოებაა.⁷⁶

ამრიგად, ვინაიდან შპს-ის, როგორც იურიდიულ პირს, აქვს საკუთარი ქონების ფლობის უნარი და პარტნიორის შენატანები შპს-ის საკუთრებაში გადაეცემა, მართებულია მოსაზრება, რომ შპს-ის წილი სანივთო სამართლებრივი თვალსაზრისით არ წარმოადგენს შპს-ის კაპიტალის ნაწილს. მართალია, შპს-ის პარტნიორს საზოგადოებიდან გასვლის შემთხვევაში, უფლება აქვს მიიღოს კომპენსაცია (რაც შეიძლება გამოიხატოს შენატანების დაბრუნებაში), ამ უფლებას გააჩნია მხოლოდ ვალდებულებითი ხასიათი (საზოგადოების წინააღმდეგ პრეტენზიის უფლება) და არ შეიძლება ჩაითვალოს შპს-ის საკუთრებაზე ნამდვილ უფლებად. შპს-ის ქონების შესაკუთრე არის თავად შპს და არა შპს-ის პარტნიორი.

საბოლოო ჯამში, იურიდიული თვალსაზრისით,

შპს-ის ქონების განკარგვა პარტნიორის მიერ ხორციელდება გაშუალებულიად - შპს-ის მართვაში მონაწილეობის მიღებით (მათ შორის შპს-ის მართვის ორგანოებში გადაწყვეტილების მიღებაზე გავლენის მოხდენით). ამიტომაც შპს-ის პარტნიორს არ აქვს სუბიექტური უფლებები შპს-ის ქონების მიმართ.

IV. შპს-ის წილის შედარება სს-ის აქციასთან

შპს-ის წილსა და აქციას მსგავსი იურიდიული ბუნება აქვს, რადგან ორივე სამეწარმეო საზოგადოების წევრობის სუბიექტური უფლების მატარებელია. თუმცა უნდა აღინიშნოს, რომ შპს-ის წილისა და სს-ის აქციის მსგავსება სულაც არ ნიშნავს ამ ობიექტების იდენტურობას. საუბარია მხოლოდ მათ ფუნდამენტურ ერთგვაროვნებაზე - ორივე წარმოადგენს უფრო ფართო კონცეფციის - მონაწილეობის უფლების სახეობას.

სს-ის აქცია წარმოადგენს არამატერიალიზებულ სახელობით ფასიან ქალაქს, რომელიც ადასტურებს სს-ის ვალდებულებებს პარტნიორის (აქციონერის) მიმართ და აქციონერის უფლებებს სს-ში.⁷⁷ ცხადია, ერთ-ერთი მთავარი განსხვავება შპს-ის წილისა და სს-ის აქციას შორის ისაა, რომ შპს-ის წილი, აქციისგან განსხვავებით არ წარმოადგენს ფასიან ქალაქს. ფასიანი ქალაქი არის გარკვეული ქონებრივი უფლების გამოხატველი დოკუმენტი, რომლის საფუძველზეც მისი კანონიერი წარმდგენი უფლებამოსილია, მოითხოვოს მასში გამოხატული ქონებრივი უფლება, ხოლო მისი გამცემი ვალდებულია, უზრუნველყოს ამ უფლების განხორციელება.⁷⁸ ფასიანი ქალაქები ძირითადად ბირჟაუნარიანი ობიექტებია. ფასიანი ქალაქებს ძირითადად აწესრიგებს „ფასიანი ქალაქების ბაზრის შესახებ“ საქართველოს კანონი.

შპს-ის წილის საფონდო თუ სხვა ტიპის ბირჟებზე გასხვისება მიღებული პრაქტიკაა საზღვარგარეთის ზოგიერთ ქვეყანაში. ამიტომაც

⁷⁵ საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 28 იანვრის გადაწყვეტილება (საქმე №ას-28-25-2017); საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2009 წლის 02 ივლისის გადაწყვეტილება (საქმე №ას-75-408-09).

⁷⁶ Статья 48, абзац 1, Гражданский кодекс Российской Федерации. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁷⁷ მუხლი 51, პუნქტი 1, წინადადება 2, საქართველოს კანონი მეწარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁷⁸ ბურდული, ი., 2008. „ქონებრივი ურთიერთობები სააქციო საზოგადოებაში (განსაკუთრებით მისი ჩამოყალიბების პროცესში), ქართული და ავსტრალიული სამართლის მაგალითზე.“ სადოქტორო დისერტაცია. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 134-135.

შპს-ის წილის ბუნებიდან გამომდინარე, შპს-ის წილი შეიძლება მიჩნეულ იქნეს, როგორც ფასიანი ქაღალდი, თუმცა ეს არასწორი იქნებოდა. ფასიანი ქაღალდი დამოუკიდებელი ობიექტია, რომელიც ადგენს მისი მესაკუთრის უფლებამოსილებას და შესაძლებლობას აძლევს დამოუკიდებლად განკარგოს იგი, ეს კი არ ახასიათებს შპს-ის წილს.⁷⁹ შპს-ის წილთა შესახებ ინფორმაცია მოცემულია სამეწარმეო რეესტრის ამონაწერში. თუმცა სამეწარმეო რეესტრის ამონაწერი მხოლოდ პარტნიორის შპს-ში წევრობას ადასტურებს და არ წარმოადგენს ფასიან ქაღალდს.⁸⁰

გერმანიასა და აშშ-ში იგივე მიდგომაა. შპს-ის წილიც, ზოგადად, არ უნდა შეფასდეს, როგორც ფასიანი ქაღალდები, რადგან ფედერალური უსაფრთხოების შესახებ კანონმდებლობის მიზნები ამგვარად არსებითად არ მიიღწევა.* რუსული შპს-ის წილი არ წარმოადგენს ფასიან ქაღალდს. ფასიანი ქაღალდების ტიპები ამომწურავადაა განსაზღვრული რუსეთის კანონმდებლობით, რომელშიც არ შედის შპს-ის წილი.⁸¹

სხვადასხვა ქვეყნის სამართალი ითვალისწინებს შპს-ის წილის სერტიფიკატს, როგორც წილზე საკუთრების უფლების დამადასტურებელ დოკუმენტს, მაგალითად, აშშ-ის კორპორაციაში საკუთრების უფლების აღმნიშვნელი აქციების (stock) მსგავსად, წევრებზე გაცემული სერტიფიკატები (member certificate) განსაზღვრავს ორგანიზაციაში თითოეული წევრის წილს. შპს თავად გასცემს წევრის სერტიფიკატებს, განსაზღვრავს გაცემული ერთეულების რაოდენობას, წარმოშობის მდგომარეობას და სერტიფიკატის მიმღები წევრის სახელს. მიუხედავად იმისა, რომ წევრთა სერტიფიკატების უმეტესობა გაცემა შპს-ის რეგისტრაციის დროს, შპს-ის წევრების ცვლილებამ შეიძლება გამოიწვიოს ახალი სერტიფიკატების გაცემა და ძველი სერტიფიკატების გაუქმება.⁸²

⁷⁹ იქვე. გვ. 135.

⁸⁰ მუხიტაშვილი, ნ., 2014. პარტნიორის გარიცხვა შებენიერი პასუხისმგებლობის საზოგადოებიდან. საკორპორაციო სამართლის კრებული II. თბილისი: მერიდიანი, გვ. 272.

* უფრო ვრცლად იხ. Goforth, C. R., 1994. Why Limited Liability Company Membership Interests Should Not be Treated as Securities and Possible Steps to Encourage this Result. *Hastings Law Journal*, 45, გვ. 1278 -1291.

⁸¹ Статья 143, Гражданский кодекс Российской Федерации. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁸² Section 502, the Uniform Limited Liability Company Act (ULLCA). [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://www.bia.gov/sites/bia.gov/files/assets/as-ia/ieed/bia/pdf/idc1-032743.pdf>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

ინგლისის სამართალიც იცნობს წილის სერტიფიკატს. შპს-ის წილზე გაცემა საკუთრების სერტიფიკატი (Share Certificate), რომელიც წარმოადგენს სერტიფიკატში მითითებული პირის წილზე საკუთრების უფლების მტკიცებულებას, თუმცა ის არ აძლევს სერტიფიკატის მფლობელს წილზე აბსოლუტურ უფლებას.⁸³ მაგალითად, წილის სერტიფიკატის უკანონოდ მიღების შემთხვევაში, ეს უკანასკნელი ბათილად იქნება ცნობილი, ხოლო წილის კანონიერი მესაკუთრე მიიღებს ახალი წილის სერტიფიკატს. თუ წილის სერტიფიკატის მიღება მოხდა კეთილსინდისიერად, სერტიფიკატის კეთილსინდისიერ მიმღებს შეუძლია მოითხოვოს შპს-გან ზიანის ანაზღაურება, მაგრამ არა თავად წილის საკუთრებაში გადაცემა.⁸⁴

გერმანიაში არ მოითხოვება წილის სერტიფიკატის გამოშვება, თუმცა შპს-ის წესდება შეიძლება შეიცავდეს მოთხოვნას წილის სერტიფიკატის გამოშვების თაობაზე,⁸⁵ რასაც ნაკლებად ვხვდებით პრაქტიკაში. წესდებით წილის სერტიფიკატების გამოცემის გათვალისწინების მიუხედავად, იგი ვერ ჩაანაცვლებს წილის გასხვისებისთვის დადგენილ სავალდებულო პროცედურას და ასევე ვერ გახდება წილზე საკუთრების უტყუარი მტკიცებულება.⁸⁶ შესაბამისად, საკანონმდებლო მოთხოვნებთან ერთად, წესდება შესაძლებელია დამატებით წილის სერტიფიკატის გაცემას ითვალისწინებდეს, წილის განკარგვის დროს კი წილის სერტიფიკატის გადაცემა პარტნიორის მიერ წილის ახალი მესაკუთრის წილიდან გამომდინარე უფლება-მოვალეობების განხორციელების წინაპირობა იყოს.⁸⁷

საქართველოსა და რუსეთში წილის სერტიფიკატის საკანონმდებლო მოწესრიგება არ გვხვდება და არც ჩვეულების სახითაა დანერგილი პრაქტიკაში.

ამდენად, შპს-ის წილი არ გამოიხატება დამოუკიდებელი დოკუმენტით და მასზე საკუთრების უფლების გადაცემა მოითხოვს სამეწარმეო რეესტრში შესაბამისი ცვლილების განხორციელებას, რაც ართულებს მის სამოქალაქო

⁸³ Topham, A. F. and Palmer, F. B., 1949. *Palmer's Company Law: A Practical Book for Lawyers and Business Men*. 19th edition. London: Stevens & Sons Ltd., გვ. 122.

⁸⁴ Gore-Browne, F., 1900. *Concise Precedents under the Companies Acts*. 2nd edition. London: Jordan & Sons, გვ. 344.

⁸⁵ Ziemons, H., Jaeger, C. und Pöschke, M., „Hrsg.“, 2020. *BeckOK GmbHG*. 45. Edition. München: C.H.Beck, გვ. 80.

⁸⁶ Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. *The German Limited Liability Company*. 9th edition. Munich: C.H. Beck, გვ. 26 - 27.

⁸⁷ იქვე. გვ. 27.

ბრუნვაუნარიანობას.⁸⁸

სს-ის აქციასა და შპს-ის წილს შორის კიდევ ერთი განსხვავება, რუსული კანონმდებლობის მიხედვით, არის ის, რომ სს-ის ყველა აქციის ნომინალური ღირებულება, როგორც წესი, იგივეა, ხოლო აქციონერის მიერ სს-ის კაპიტალში შენატანები განისაზღვრება მის საკუთრებაში არსებული აქციების რაოდენობით; შპს-ში კი თითოეული პარტნიორი ფლობს ერთ წილს, რომლის სიდიდე და ღირებულება დამოკიდებულია მონაწილის მიერ განხორციელებულ შენატანებზე⁸⁹ ან პარტნიორთა შეთანხმებაზე. საქართველოში ამგვარი რეგულაცია მოქმედებდა: „მენარმეთა შესახებ“ კანონის 51-ე მუხლის 1-ელ პუნქტში 2008 წლის 14 მარტის №5913 კანონით ცვლილების განხორციელებამდე.

გემოლიზებულიდან გამომდინარე, შპს-ის წილსა და სს-ის აქციას შორის განსხვავებები გამოიხატება: (1) მონაწილეობის უფლების უზრუნველყოფის სახეში; (2) მონაწილეობის უფლების ზომის უზრუნველყოფაში; (3) სს-ის აქციონერებთან შედარებით შპს-ის პარტნიორთა უფრო მჭიდრო პირად კავშირში, რაც გავლენას ახდენს წილის ბრუნვაზე.⁹⁰ თუმცა ეს განსხვავებები არ მოქმედებს შპს-ში მონაწილეობის უფლების, როგორც სამოქალაქო ბრუნვის ობიექტის ხასიათზე.⁹¹

დასკვნის სახით, შპს-ის წილი უნდა განვიხილოთ, როგორც შპს-ის პარტნიორის სუბიექტური უფლება (წევრობის უფლება), რომელიც თავისი შინაარსით მოიცავს როგორც ქონებრივ, ისე არაქონებრივ ელემენტებს. წილი არის სამოქალაქო ბრუნვის ობიექტი, რომელსაც არ გააჩნია მატერიალური განსახიერება და წარმოადგენს საკუთრებისა და არაქონებრივი უფლებების ერთიან და განუყოფელ წყობას და აქვს გარკვეული ღირებულებითი მნიშვნელობა.⁹²

V. შპს-ის წილთა სახეები და კლასები

შპს-ის წილები შეიძლება დაიყოს სახეებად და კლასებად. „მენარმეთა შესახებ“ კანონის ამჟამად მოქმედი რედაქციით წილის სახეებად და კლასებად დაყოფა არ არის განსაზღვრული. აღნიშნული შეიძლება გათვალისწინებულ იქნას შპს-ის წესდებით.

„მენარმეთა შესახებ“ კანონპროექტი შპს-ის პარტნიორებს ანიჭებს უფლებას⁹³, შპს-ის წესდებით განსაზღვრონ წილების განსხვავებული კლასები, ასევე უფლებას, შემოიღონ შემდეგი სახის შპს-ის წილები: 1) ნებადართული; 2) გამოშვებული და 3) განთავსებული წილი.⁹⁴ წილების აღნიშნულ სახეებად დაყოფა არ წარმოადგენს საგალდებულოს და შპს-ის წესდებით შესაძლებელია სხვაგვარი რეგულირების შემოღება.

კანონპროექტის თანახმად, წილი, რომელიც პარტნიორთა გადაწყვეტილებით შესაძლოა მომავალში იქნას გამოშვებული და განთავსდეს, წარმოადგენს ნებადართულ წილს. ნებადართული წილების ოდენობა, კლასები, შესაბამისი წილი შპს-ის კაპიტალში, ასევე ნომინალური ღირებულება, მისი დადგენის შემთხვევაში, უნდა აისახოს შპს-ის წესდებაში.⁹⁵ ამ წილების გამოშვება ხდება პარტნიორების ან წესდებით განსაზღვრული ორგანოს მიერ შპს-ის წილების განთავსების შესახებ გადაწყვეტილების მიღების შედეგად. ამ ეტაპზე წილი იქმნება, როგორც საკუთრებისა და ფლობის ობიექტი, მიუხედავად ამისა, არის თუ არა ის კონკრეტული პირის საკუთრებაში.⁹⁶ გამოშვებული წილები აღირიცხება სამენარმეთა რეესტრში და ისინი განთავსებამდე უფლებებსა და მოვალეობებს არ წარმოშობს. წილების განთავსებას ახორციელებს შპს-ის ხელმძღვანელი ორგანო.⁹⁷ წილი განთავსებულად ითვლება, თუ ის გაიცა შპს-ის მიერ სხვა პირისთვის გარკვეული

⁸⁸ ბურდული, ი., 2008. „ქონებრივი ურთიერთობები საქციო საზოგადოებაში (განსაკუთრებით მისი ჩამოყალიბების პროცესში), ქართული და ავსტრიული სამართლის მაგალითზე.“ სადოქტორო დისერტაცია. თბილისი: თბილისის უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ. 134 -135.

⁸⁹ Жевняк, О. В., Шаблова, Е. Г., Рьжковская, Е. А. и Тиховская, П. Г., 2019. Корпоративное право. Учебное пособие. Екатеринбург: Издательство Уральского университета, გვ. 147.

⁹⁰ Фатхутдинов, Р. С., 2009. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. Москва: Волтерс Клувер, გვ. 16.

⁹¹ იქვე.

⁹² Илюшина, М. Н., 2015. Сделки с долями в уставном капитале общества с ограниченной ответственностью. учебное пособие. 2-е издание. Москва: РПА Минюста России, გვ. 18.

⁹³ მუხლი 137, საქართველოს კანონის პროექტი მენარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

⁹⁴ იქვე. მუხლი 138.

⁹⁵ იქვე. მუხლი 138, პუნქტი 3.

⁹⁶ გიგუაშვილი, გ. და ჯუღელი, გ., 2021. განმარტებები „მენარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის პროექტზე (09.02.2021 წლის რედაქციით). თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ), გვ. 156.

⁹⁷ მუხლი 138, პუნქტი 2, საქართველოს კანონის პროექტი მენარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

საზღაურის სანაცვლოდ, მიუხედავად ამისა, ეს საზღაური მიღებული აქვს შპს-ის თუ არა.⁹⁸

წილის კლასი მიაჩნდება წილთა კატეგორიაზე, რომელიც პარტნიორებს ანიჭებს თანაბარ უფლებებს.⁹⁹ ზოგადად, სხვადასხვა ქვეყნების სამართალში გამოარჩევენ წილების ორ კლასს: ჩვეულებრივსა და პრივილეგირებულს, თუ საზოგადოების წესდება არ აწესრიგებს წილების კლასებთან დაკავშირებულ საკითხებს, ნაგულისხმებია, რომ საზოგადოებამ უნდა გამოუშვას ჩვეულებრივი წილები.¹⁰⁰ პრივილეგირებულ წილებს, როგორც წესი, დივიდენდის მიღებისა და საზოგადოების ლიკვიდაციის დროს ქონების განაწილების დროს აქვთ უფრო მაღალი პრიორიტეტი, ჩვეულებრივ წილებთან შედარებით.¹⁰¹ თუმცა, ამის საპირისპიროდ - აღნიშნულ წილებს, როგორც წესი, არ ენიჭებათ ხმის უფლება. პრივილეგირებული წილების შემთხვევაში გადასახდელი დივიდენდის ოდენობა (მოგების პროცენტი), ლიკვიდაციის დროს პრივილეგიის სახე და სხვა უფლებები უნდა განისაზღვროს წესდებით.¹⁰²

გერმანიაში წილები ჩვეულებრივ შპს-ში უზრუნველყოფენ იგმავე უფლებებსა და მოვალეობებს. ამასთან, წესდების შესაბამისი დებულებით, შეიძლება შეიქმნას წილები, რომლებიც ანიჭებენ განსხვავებულ უფლებებს და განსაზღვრავენ განსხვავებულ ვალდებულებებს. წილები, რომლებიც თითოეულ პარტნიორს ანიჭებს ერთსა და იმავე უფლებებსა და ვალდებულებებს, ქმნის ერთ კლასს (Gattung).¹⁰³ როდესაც წესდება ითვალისწინებს დამატებით ან არაპროპორციულად უპირატეს უფლებებს კონკრეტული წილისთვის, როგორც მასში შემავალი უფლებები, ასეთ წილებს ეწოდება „პრივილეგირებული წილები“ (Vorzugsgeschäftsanteile), ხოლო შესაბამის უფლებებს - „პრივილეგირებული უფლებები“ (Vorzugsrechte). თუკი წესდებით დამატებით ან არაპროპორციულად უპირატესი უფლებები გათვალისწინებულია,

როგორც პარტნიორის პირადი უფლებები, ეწოდება „სპეციალური პრივილეგიები“ (Sondervorteile).¹⁰⁴ პრივილეგირებული უფლებები ან წილები და სპეციალური პრივილეგიები შეიძლება წარმოიშვას წესდებით შპს-ის დაფუძნების პროცესში ან დაფუძნების შემდეგ, შპს-ის წესდებაში შესაბამისი ცვლილების დადგენილი წესით განხორციელებით.¹⁰⁵

მსგავსი მდგომარეობაა ინგლისში. შპს უფლებამოსილია გამოუშვას სხვადასხვა კლასის წილები იმ შემთხვევაში, თუ ეს გათვალისწინებულია მისი დაფუძნების შესახებ მემორანდუმით (memorandum of association), წესდებით (articles of association) ან ცალკე პარტნიორთა შეთანხმებით.¹⁰⁶ თუკი წილების კლასებად დაყოფა არ არის გათვალისწინებული აღნიშნულ აქტებში, ზოგადად, ყველა წილი თანაბრად მიიჩნევა.¹⁰⁷

დასკვნა

შპს-ის წილის ცნების შედარებით-სამართლებრივი კვლევა შემდეგი დასკვნების გაკეთების შესაძლებლობას იძლევა:

1. შპს-ის წილი არის შპს-ის პარტნიორის სტატუსიდან გამომდინარე შპს-ში მონაწილეობის სუბიექტური უფლება, რომელიც პარტნიორის უფლებათა და მოვალეობათა ერთობლიობისაგან შედგება. შპს-ში მონაწილეობის (პარტნიორის უფლებებისა და მოვალეობების) ფარგლები დამოკიდებულია პარტნიორის წილის მოცულობაზე.

2. შპს-ის წილი არის მიმოქცევადი უფლება - სამოქალაქო ბრუნვის განსაკუთრებული ობიექტი. მის განსაკუთრებულობაში იგულისხმება წილის მიმოქცევისას პარტნიორისათვის მინიჭებულ უფლება-მოვალეობათა განუყოფლობა და ერთობლივი გადასვლა, ამ უფლება-მოვალეობათა ცალ-ცალკე გადასვლის (გადაცემის) დაუშვებლობა.

3. შპს-ის წილის განკარგვასთან დაკავშირებით სამართალში განმტკიცებულია თავისუფალი

⁹⁸ იქვე. მუხლი 138, პუნქტი 1.

⁹⁹ გიგუაშვილი, გ., 2017. „კორპორაციის კაპიტალიზაციის მექანიზმების მონწერეობა კაპიტალის ბაზრის სამართლის მიხედვით.“ სადოქტორო დისერტაცია. თბილისი: ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, გვ. 80 - 81.

¹⁰⁰ Avilov, G., Black, B., Carreau, D. and Kozyr, O., 1999. General Principles of Company Law for Transition Economies. the Journal of Corporation Law, 24, გვ. 242.

¹⁰¹ იქვე.

¹⁰² იქვე.

¹⁰³ Ziemons, H., Jaeger, C. und Pöschke, M., „Hrsg.“, 2020. BeckOK GmbHG. 45. Edition. München: C.H. Beck, გვ. 34.

¹⁰⁴ Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. Munich: C.H.Beck, გვ. 29-30.

¹⁰⁵ იქვე. გვ. 30.

¹⁰⁶ Decision of the Court of Appeal of England and Wales on the case Andrews v. Gas Meter Company, 6 February 1897, [1896 A. 525.] [1897] 1 Ch. 361; Decision of the Court of Appeal of England and Wales on the case Harman v BML Group Ltd [1994] 1 WLR 893.

¹⁰⁷ Decision of House of Lords on the case Birch v Copper, 9 August 1889, [1889] 14 AC 525.

მიმოქცევის პრინციპი. თუმცა ამ პრინციპის შემდგომად შესაძლებელია როგორც სპეციალური კანონმდებლობით, ისე შპს-ის წესდებით. ასეთი შემდგომად გავრცელებული სახეა სამოგადოების თანხმობა და უპირატესი შესყიდვის უფლება.

4. შპს-ის წილზე საკუთრების უფლების გადაცემა როგორც სამოქალაქო ბრუნვის, ზოგად, ისე სპეციალურ მონესრიგებაში ექცევა. შპს-ის პარტნიორები ასევე შეიძლება წესდებაში შეთანხმდნენ გარკვეულ წესებზე წილის გადასვლასთან დაკავშირებით როგორც გარიგებებით, ისე სხვა საფუძვლებით წილის გადასვლის შემთხვევებში.

5. შპს-ის წილი, ეკონომიკური გაგებით, არის შპს-ის კაპიტალის შესაბამისი ნაწილი, მაგრამ იურიდიული გაგებით, შპს-ის კაპიტალთან (შპს-ის ქონებასთან) მიმართებაში პარტნიორს არ აქვს სუბიექტური უფლება. პარტნიორი კაპიტალის

(ქონების) განკარგვას ახორციელებს შპს-ის მართვის მეშვეობით.

6. შპს-ის წილი სამოქალაქო ბრუნვის ობიექტის ხასიათთან დაკავშირებით სს-ის აქციის მსგავსია. ამასთან, მათ შორის არსებობს განსხვავებები, რომლებიც გამოიხატება მონაწილეობის უფლების უზრუნველყოფის სახესა და ზომაში, სს-ის აქციონერებთან შედარებით შპს-ის პარტნიორთა უფრო მჭიდრო პირად კავშირში, ასევე იმაში, რომ აქციისაგან განსხვავებით, შპს-ის წილი არ არის ფასიანი ქაღალდი.

7. შპს-ის პარტნიორის უფლებამოსილება ძირითადად მისი წილის პროპორციულია. თუმცა შესაძლებელია, წესდების დებულებების საფუძველზე მასში დისბალანსის შეტანა (მაგალითად, სხვადასხვა კლასის წილების გამოშვების გზით).

ბიბლიოგრაფია:

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. ბაქაძე, ნ., გელტერი, მ., ცერცვაძე, ლ. და ჯუღელი, გ., 2019. საკორპორაციო სამართალი. სახელმძღვანელო იურისტებისთვის. თბილისი: გერმანიის საერთაშორისო თანამშრომლობის საზოგადოება (GIZ).
2. ბურდული, ი., მახარობლიშვილი, გ. და მალრადე, გ., 2019. შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოება საქართველოში: არსებული რეალობა და რეგულატორული დეფიციტი. თბილისი: იურისტების სამყარო.
3. შეფერი, კ., 2019. საზოგადოებათა სამართალი. მე-5 გამოცემა. თბილისი: სსიპ საქართველოს ნოტარიუსთა პალატა.
4. Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. München: C.H.Beck.
5. Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG. 2018. 3. Auflage. München C.H. Beck.
6. Илюшина, М. Н., 2015. Сделки с долями в уставном капитале общества с ограниченной ответственностью, учебное пособие. 2-е издание. Москва: РПА Минюста России.
7. Суханов, Е. А., 2014. Сравнительное корпоративное право. Москва: Статут.
8. Фатхутдинов, Р. С., 2009. Уступка доли в уставном капитале ООО: теория и практика. Москва: Волтерс Клувер.

ნორმატიული მასალა:

1. საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=113>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].
2. საქართველოს კანონი მეწარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].
3. საქართველოს კანონის პროექტი მეწარმეთა შესახებ. [ინტერნეტი] ხელმისაწვდომია: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0>> [წვდომის თარიღი 26 აპრილი 2021].

სასამართლო პრაქტიკა:

1. საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს 2007 წლის 18 მაისის გადაწყვეტილება (საქმე №2/1-370,382,390,402,405).
2. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 14 ნოემბრის განჩინება (საქმე №ას-1412-1332-2017).
3. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2018 წლის 28 იანვრის გადაწყვეტილება (საქმე №ას-28-25-2017).
4. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2015 წლის 26 იანვრის გადაწყვეტილება (საქმე №ას-243-228-2014).
5. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2009

- წლის 02 ივლისის გადაწყვეტილება (საქმე №ას-75-408-09).
6. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2002 წლის 21 მაისის განჩინება (საქმე №3კ/530-02).
 7. საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2001 წლის 26 ოქტომბრის განჩინება (საქმე №3კ/613-01).
 8. The decision of European Court of Human Rights, Bramelid and Malmström v. Sweden, 12/12/1983, applications 8588/79 and 8589/7.
 9. Decision of House of Lords on the case Birch v Copper, 9 August 1889, [1889] 14 AC 525.
 10. Decision of the Court of Appeal of England and Wales on the case Harman v BML Group Ltd [1994] 1 WLR 893.
 11. Decision of the Court of Appeal of England and Wales on the case Andrews v. Gas Meter Company, 6 February 1897, [1896 A. 525.] [1897] 1 Ch. 361.
 12. Decision of the High Court on the case Borland's Trustee v. Steel Brothers & Co Ltd, 14 November 1900, [1901] 1 Ch 279.

BIBLIOGRAPHY:

Used Literature:

1. Bakakuri, N., Gelter, M., Tsertsvadze, L. and Jugheli, G., 2019. Corporate Law. Handbook for Lawyers. Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ). (in Georgian)
2. Burduli, I., Makharoblishvili, G. and Maghradze, G., 2019. Limited Liability Company in Georgia: Existing Reality and Regulatory Deficit. Tbilisi: World of Lawyers. (in Georgian)
3. Schäfer, C., 2019. Organizational Law. 5th edition. Tbilisi: LEPL Notary Chamber of Georgia. (in Georgian)
4. Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. München: C.H. Beck. (in English)
5. Münchener Kommentar zum Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG. 2018. 3. Auflage. München C. H. Beck. (in German)
6. Ilyushina, M. N., 2015. Transactions with Shares in the Authorized Capital of a Limited Liability Company. a Handbook. 2nd edition. Moscow: RPA Ministry of Justice of Russia. (in Russian)
7. Sukhanov, E. A., 2014. Comparative corporate law. Moscow: Statute. (in Russian)
8. Fatkhutdinov, R. S., 2009. Assignment of Share in the Chartered Capital of LLC: Theory and Practice. Moscow: Walters Kluver. (in Russian)
3. Draft Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)

Judicial Practice:

1. Decision of the Constitutional Court of Georgia, 18 May 2007 (case №2/1-370,382,390,402,405). (in Georgian)
2. Decision of the Supreme Court of Georgia, 14 November 2018 (case №as-1412-1332-2017). (in Georgian)
3. Decision of the Supreme Court of Georgia, 28 January 2018 (case №as-28-25-2017). (in Georgian)
4. Decision of the Supreme Court of Georgia, 26 January 2015 (case №as-243-228-2014). (in Georgian)
5. Decision of the Supreme Court of Georgia, 02 July 2009 (case №as-75-408-09). (in Georgian)
6. Decision of the Supreme Court of Georgia, 21 May 2002 (case №3k/530-02). (in Georgian)
7. Decision of the Supreme Court of Georgia, 26 October 2001 (case №3k/613-01). (in Georgian)
8. Decision of European Court of Human Rights, Bramelid and Malmström v. Sweden, 12/12/1983, applications 8588/79 and 8589/7. (in English)
9. Decision of House of Lords on the case Birch v Copper, 9 August 1889, [1889] 14 AC 525. (in English)
10. Decision of the Court of Appeal of England and Wales on the case Harman v BML Group Ltd [1994] 1 WLR 893. (in English)
11. Decision of the Court of Appeal of England and Wales on the case Andrews v. Gas Meter Company, 6 February 1897, [1896 A. 525.] [1897] 1 Ch. 361. (in English)
12. Decision of the High Court on the case Borland's Trustee v. Steel Brothers & Co Ltd, 14 November 1900, [1901] 1 Ch 279. (in English)

Normative Materials:

1. Civil Code of Georgia. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=113>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
2. Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)

REFERENCES:

1. Article 44, Paragraph 3, Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
2. Article 30, Draft Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
3. Ibid. article 135, Paragraph 1.
4. Giguashvili, G. and Jugheli, G., 2021. Explanations on the Draft Law of Georgia on Entrepreneurs (as of 09.02.2021). Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ), p. 152. (in Georgian)
5. Liluashvili, G., 2005. Limited Liability Company (Theory and Practice). Tbilisi: GCI, p. 212. (in Georgian)
6. Decision of the Supreme Court of Georgia, 26 October 2001 (case №33/613-01). (in Georgian)
7. Römermann, V., „Hrsg.“, 2018. Münchener Anwaltshandbuch GmbH-Recht. 4. Auflage. München: C.H. Beck, p. 320. (in German)
8. Schäfer, C., 2019. Organizational Law. 5th edition. Tbilisi: LEPL Notary Chamber of Georgia, p. 443. (in Georgian)
9. Bakakuri, N., Gelter, M., Tsertsvadze, L. and Jugheli, G., 2019. Corporate Law. Handbook for Lawyers. Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ), p. 17. (in Georgian)
10. Fatkhutdinov, R. S., 2009. Assignment of Share in the Chartered Capital of LLC: Theory and Practice. Moscow: Walters Kluver, p. 5. (in Russian)
11. Sukhanov, E. A., 2014. Comparative corporate law. Moscow: Statute, p. 22. (in Russian)
12. Decision of the High Court on the case Borland's Trustee v. Steel Brothers & Co Ltd, 14 November 1900, [1901] 1 Ch 279. (in English); Section 33(1), The Companies Act (2006). [Online] Available at: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2006/46/contents> [Accessed 26 April 2021]. (in English)
13. Altmeppen, H., “Hrsg.”, 2019. Gesetz betreffend die Gesellschaften mit beschränkter Haftung: GmbHG. 9. Auflage. München: C.H.Beck, pp. 334-335. (in German)
14. Fatkhutdinov, R. S., 2009. Assignment of Share in the Chartered Capital of LLC: Theory and Practice. Moscow: Walters Kluver, p. 16. (in Russian)
15. Ibid.
16. Ibid.
17. Migriauli, R., 2021. Brief Manual of Entrepreneurial Law. Tbilisi: Cezanne, p. 179. (in Georgian)
18. Ibid. p. 180.
19. Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. München: C.H.Beck, p. 28. (in English)
20. Migriauli, R., 2021. Brief Manual of Entrepreneurial Law. Tbilisi: Cezanne, p. 179. (in Georgian)
21. Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. München: C.H.Beck, p. 28. (in English)
22. Ibid. pp. 29 - 30.
23. Ilyushina, M. N., 2015. Transactions with Shares in the Authorized Capital of a Limited Liability Company. a Handbook. 2nd edition. Moscow: RPA Ministry of Justice of Russia, p. 10. (in Russian)
24. Ibid.
25. Burduli, I. and Chitashvili, N., 2020. Withdrawal of a Shareholder from a Limited Liability Company on Substantial Grounds. German-Georgian Journal for Comparative Law, 9, p. 13. (in Georgian)
26. Krivolapova, L. V., 2011. The Turnover of a Share in the Chartered Capital of Limited Liability Company. Legal Sciences, p. 393. (in Russian)
27. Article 14, Paragraph 4, Federal Law of the Russian Federation on Limited Liability Companies. [Online] Available at: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_17819/ > [Accessed 26 April 2021]. (in Russian)
28. Migriauli, R., 2021. Brief Manual of Entrepreneurial Law. Tbilisi: Cezanne, p. 176. (in Georgian)
29. Article 1, Protocol No.1 to the European Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms. [Online] Available at: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=090000168006377c> [Accessed 26 April 2021]. (in English)
30. Decision of the Supreme Court of Georgia, 14 November 2018 (case №as-1412-1332-2017). (in Georgian)
31. Article 147, Civil Code of Georgia. [Online] Available at: <https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=113> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
32. Ibid. article 149.
33. Chanturia, L., “Ed.”, 2018. Commentary on the Civil Code. Book II. Law of Things (Property). Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ), p. 4. (in Georgian)
34. Article 152, Civil Code of Georgia. [Online] Available at: <https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=113> [Accessed 26 April 2021]. (In Georgian)
35. Burduli, I., Makharoblishvili, G. and Maghradze, G., 2019. Limited Liability Company in Georgia: Existing Reality and Regulatory Deficit. Tbilisi: World of Lawyers, p. 125. (in Georgian)
36. Article 39, Law of Georgia on State Property. [Online] Available at: <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/112588?publication=45> [Accessed

- 26 April 2021]. (in Georgian)
37. Burduli, I., Makharoblishvili, G. and Maghradze, G., 2019. Limited Liability Company in Georgia: Existing Reality and Regulatory Deficit. Tbilisi: World of Lawyers, p. 125. (in Georgian)
 38. Fatkhutdinov, R. S., 2009. Assignment of Share in the Chartered Capital of LLC: Theory and Practice. Moscow: Walters Kluver, p. 19. (in Russian)
 39. Platunova, T. L., 2016. Transactions on Alienation of Shares in the Chartered Capital of Limited Liability Company. UDC 347.13 BBK 67.404.04, p. 137. (in Russian)
 40. Fatkhutdinov, R. S., 2009. Assignment of Share in the Chartered Capital of LLC: Theory and Practice. Moscow: Walters Kluver, p. 19. (in Russian)
 41. Kraakman, R. and others, 2017. Anatomy of Corporate Law, Comparative and Functional Approach. 3rd edition. Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ), p. 14. (in Georgian)
 42. Ninidze, T. and Chanturia, L., 2002. Commentary to the Law on Entrepreneurs. Tbilisi: Samartali, pp. 276-277. (in Georgian)
 43. Burduli, I., Makharoblishvili, G. and Maghradze, G., 2019. Limited Liability Company in Georgia: Existing Reality and Regulatory Deficit. Tbilisi: World of Lawyers, p. 116. (in Georgian)
 44. Ibid.
 45. Article 46¹, Paragraph 1, Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
 46. Burduli, I., 2019. Acquiring a Share in the Entrepreneurial Company in a Good Faith. Georgian-German Journal of Comparative Law, 2, p. 27. (in Georgian)
 47. Decision of the Supreme Court of Georgia, 21 May 2002 (case №3k/530-02). (in Georgian)
 48. Todua, U., 2019. Law of Georgia on Entrepreneurs in Court Decisions. Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ), p. 63. (in Georgian)
 49. Decision of the Supreme Court of Georgia, 21 May 2002 (case №3k/530-02). (in Georgian)
 50. Kalss, S., 2004. The Transfer of Shares of Private Companies. European Company and Financial Law Review (ECFR), 1, p. 352. (in English)
 51. Ibid.
 52. Article 5¹, Paragraph 5¹, Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
 53. Article 143, Draft Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
 54. Giguashvili, G. and Jugheli, G., 2021. Explanations on the Draft Law of Georgia on Entrepreneurs (as of 09.02.2021). Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ), p. 161. (in Georgian)
 55. Ninidze, T. and Chanturia, L., 2002. Commentary to the Law on Entrepreneurs. Tbilisi: Samartali, p. 275. (in Georgian)
 56. Burduli, I., 2008. "Property Relations in Joint Stock Company (especially in the process of its formation), on the example of Georgian and Austrian law." Dissertation .Tbilisi: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University Publishing, p. 126. (in Georgian)
 57. Article 152, Civil Code of Georgia. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/document/view/31702?publication=113>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
 58. Ibid. article 147.
 59. Chanturia, L., "Ed.", 2018. Commentary on the Civil Code. Book II. Law of Things (Property). Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ), p. 23. (in Georgian)
 60. Ibid.
 61. Schäfer, C., 2019. Organizational Law. 5th edition. Tbilisi: LEPL Notary Chamber of Georgia, p. 465. (in Georgian)
 62. Platunova, T. L., 2016. Transactions on Alienation of Shares in the Chartered Capital of Limited Liability Company. UDC 347.13 BBK 67.404.04, p. 138. (in Russian)
 63. Ibid.
 64. Section 502, The Uniform Limited Liability Company Act (ULLCA). [Online] Available at: <<https://www.bia.gov/sites/bia.gov/files/assets/as-ia/ieed/bia/pdf/idc1-032743.pdf>> [Accessed 26 April 2021]. (in English)
 65. Maizes, R., 1996. Limited Liability Companies: A Critique. St. John's Law Review, 3 (70), p. 586. (in English)
 66. Goforth, C. R., 1994. Why Limited Liability Company Membership Interests Should Not be Treated as Securities and Possible Steps to Encourage this Result. Hastings Law Journal, 45, p. 1238. (in English)
 67. Ibid. p p. 1238 -1239.
 68. Kalss, S., 2004. The Transfer of Shares of Private Companies. European Company and Financial Law Review (ECFR), 1, p. 354. (in English)
 69. Zubitashvili, N., 2014. Withdrawal of a Shareholder from Limited Liability Company. Collection of Works on Corporate Law II. Tbilisi: Meridian, p. 184. (in Georgian)
 70. Article 44, Paragraph 3, Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
 71. Fatkhutdinov, R. S., 2009. Assignment of Share in

- the Chartered Capital of LLC: Theory and Practice. Moscow: Walters Kluver, p. 9. (in Russian)
72. Ibid.
73. Ibid. p. 10.
74. Ibid.
75. Decision of the Supreme Court of Georgia, 28 January 2018 (case №as-28-25-2017). (in Georgian)
- Decision of the Supreme Court of Georgia, 02 July 2009 (case №as-75-408-09). (in Georgian)
76. Article 48, Paragraph 1, Civil Code of the Russian Federation. [Online] Available at: <http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/> [Accessed 26 April 2021]. (in Russian)
77. Article 51, Paragraph 1, Sentence 2, Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/document/view/28408?publication=69>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
78. Burduli, I., 2008. "Property Relations in Joint Stock Company (especially in the process of its formation), on the example of Georgian and Austrian law." Dissertation. Tbilisi: Ivane Javakishvili Tbilisi State University Publishing House, pp. 134 -135. (in Georgian)
79. Ibid. p. 135.
80. Zubitashvili, N., 2014. Withdrawal of a Shareholder from Limited Liability Company. Collection of Works on Corporate Law II. Tbilisi: Meridian, p. 272. (in Georgian)
81. Article 143, Civil Code of the Russian Federation. [Online] Available at: <http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_5142/> [Accessed 26 April 2021]. (in Russian)
82. Section 502, the Uniform Limited Liability Company Act (ULLCA). Available at: <<https://www.bia.gov/sites/bia.gov/files/assets/as-ia/ieed/bia/pdf/idc1-032743.pdf>> [Accessed 26 April 2021]. (in English)
83. Topham, A. F. and Palmer, F. B., 1949. Palmer's Company Law: A Practical Book for Lawyers and Business Men. 19th edition. London: Stevens & Sons Ltd., p. 122. (in English)
84. Gore-Browne, F., 1900. Concise Precedents under the Companies Acts. 2nd edition. London: Jordan & Sons, p. 344. (in English)
85. Ziemons, H., Jaeger, C. und Pöschke, M., „Hrsg.“, 2020. BeckOK GmbHG. 45. Edition. München: C.H.Beck, Rn. 80. (in German)
86. Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. Munich: C.H.Beck, pp. 26-27. (in English)
87. Ibid. p. 27.
88. Burduli, I., 2008. "Property Relations in Joint Stock Company (especially in the process of its formation), on the example of Georgian and Austrian law." Dissertation. Tbilisi: Ivane Javakishvili Tbilisi State University Publishing House, pp. 134 -135. (in Georgian)
89. Zhevnyak, O. V., Shablova, E. G., Ryzhkovskaya, E. A. and Tikhovskaya, P. G., 2019. Corporate Law, Handbook. Yekaterinburg: Ural University Publishing House, p. 147. (in Russian)
90. Fatkhutdinov, R. S., 2009. Assignment of Share in the Chartered Capital of LLC: Theory and Practice. Moscow: Walters Kluver, p. 16. (in Russian)
91. Ibid.
92. Ilyushina, M. N., 2015. Transactions with Shares in the Authorized Capital of a Limited Liability Company, a Handbook. 2nd edition. Moscow: RPA Ministry of Justice of Russia, p. 18. (in Russian)
93. Article 137, Draft Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
94. Ibid. Article 138.
95. Ibid. Article 138, Paragraph 3.
96. Giguashvili, G. and Jugheli, G., 2021. Explanations on the Draft Law of Georgia on Entrepreneurs (as of 09.02.2021). Tbilisi: German Agency for International Cooperation (GIZ), p. 156. (in Georgian)
97. Article 138, Paragraph 2, Draft Law of Georgia on Entrepreneurs. [Online] Available at: <<https://matsne.gov.ge/ka/document/view/4962987?publication=0>> [Accessed 26 April 2021]. (in Georgian)
98. Ibid. Article 138, Paragraph 1.
99. Giguashvili, G., 2017. "Regulation of Corporation Capitalization Mechanisms according to Capital Market Law." Dissertation. Tbilisi: Ivane Javakishvili Tbilisi State University Publishing House, pp. 80-81. (in Georgian)
100. Avilov, G., Black, B., Carreau, D. and Kozyr, O., 1999. General Principles of Company Law for Transition Economies. the Journal of Corporation Law, 24, p. 242. (in English)
101. Ibid.
102. Ibid.
103. Ziemons, H., Jaeger, C. und Pöschke, M., „Hrsg.“, 2020. BeckOK GmbHG. 45. Edition. München: C.H.Beck, rn. 34. (In German)
104. Rosengarten, J., Frank Burmeister, F. and Klein, M., 2020. The German Limited Liability Company. 9th edition. Munich: C.H.Beck, pp. 29-30. (in English)
105. Ibid. p. 30.
106. Decision of the Court of Appeal of England and Wales on the case Andrews v. Gas Meter Company, 6 February 1897, [1896 A. 525.] [1897] 1 Ch. 361. (in English); Decision of the Court of Appeal of England and Wales on the case Harman v BML Group Ltd [1994] 1 WLR 893. (in English)
107. Decision of House of Lords on the case Birch v Copper, 9 August 1889, [1889] 14 AC 525. (in English)